

Vydrove tovarne hranil v Pragi VIII.

Letnik IX.

Predplačati se ne more.

1. februarja 1912.

„Vydrovka“, ta dobra žitna kava.

V sedanji dobi neznosne draginje, je »Vydrovka« na svojem zasluženem mestu. Iz nje pripravljen zajutrek je zdrav, okusen in poceni. Udomačila se je že in gospodinje jo visoko cenijo. Samo izrecni nazadnjak še more danes trditi, da je star način pripravljanja kave iz prekmorske zrnate kave s preživelo cikorijsko, edino pravi. Sodite sami. Zrnata kava, zlasti boljše vrste, je danes zelo draga, vzame se jo radi tega manj, ostalo se pa nadomesti s cikorijsko. Iz navadne same cikorijske vendar ni mogoče skuhati kave, ki ima z zrnato kavo le eno skupno znanstveno dokazano svojstvo to je, da je škodljiva zdravju. O okusu cikorijske ni vredno govoriti, še manj pa o njenem duhu. Samo lastnost, da daje pijači lepo barvo, zapeljuje naše gospodinje, da jo uporabljajo. Toda barva ni niti okusna niti ne prispeva k hrani.

Dandanašnji že gineva stari način pripravljanja kave in to v prospeh stvari same. Če smo na jasnem, zakaj ne bi kuhali boljše in zdravejše kave? Rajši manj zrnate, če mogoče nič, ostalo pa »Vydrovko«. To ni nikdar v naš prospeh, večja korist je za gospodinjino samo. K vsakdanji uporabi naj se prida le malo zrnate kave. Zadostuje, da se jo takorekoč »zabeli«. S cikorijsko pa proč, mesto tega pa boljše mleko. Mleko je podlaga dobre kave. Ni potreba smetane, zadostuje, če imate dobro, nepokvarjeno mleko. Otroke ne naučite na zrnato kavo. Kjer so otroci, kuhajte kavo dvakrat in sicer popolnoma enostavno; najprej jo pripravite za nje samo, potem pa za odrasle pridajte malo zrnate kave. To naj Vam ne bo v težkočo, če Vam je kaj ležeče na razumni vzgoji otrok.

Pri Vydrovki prihranite tudi mnogo sladkorja, kar se mora jemati v poštev pri sedanji visoki ceni. Vydrovka je boljša, če ji pustite njen prvoten grenkoben okus, če jo pa kuhate samotno, sploh ne potrebujete sladkorja.

Cenjene gospodinje, imejte vedno na skrbi nje pravilno pripravljanje, ker s tem dosežete dobro kavo. Držite se navodila, ki ni brez pomena. Vydrovka ni za to, da izziva čut pomanjkanja, kjer se jo upelje, nasprotno, ona Vam mora dati boljšo pijačo kot ona, ki ste jo pripravljajli prej iz zrnate kave in iz cikorijske.

O „Julepu“.

Začelo se je pisati o abstinenci. Bodisi vsled pritiska glede novih doklad na pivo, ali pa vsled dozorelega spoznanja, da nam pivo ni neobhodno potrebno, piše se to z delavske strani, dasi-ravno se razmere v tem oziru od drugih slojev mnogo ne razlikujejo. Gotovo je, da smo na prosvitu nove dobe. Do sedaj je bilo v veljavi naziranje, da je uživanje piva del veselja v tukajšnjem življenju. Pri vsem moramo kreniti srednjo pot, če hočemo pravilno presojevati. Po splošnem naziranju ne spada med pijance oni, ki piva sicer mnogo izpije, ki ga pa zna tudi prenesti. Sodi se torej po tem, koliko se ga prenese. Med svojimi znanci imate gotovo več ljudi, ki prenesejo brez težave tako mero piva, da bi bil človek slabejše narave tri dni po njem bolan. Niso torej enaki nazori, kje se začenja pijančevanje, ki je škodljivo organizmu. Toda tudi »zdrav« pijanec v starejših letih ni, kakor bi bil ustvarjen po božji podobi. Velik trebuh, zabuhlo telo, rudeč nos in izpit bas so znaki, o katerih ni mogoče pisati članke, nanašajoče se na krasoto človeškega telesa.

Za kolikor plemenitejša je duša abstinenta, v toliko uglednejša je njegova zunanost in v toliko trdnjše njegovo zdravje. Svojega zdravja naj nihče ne podcenjuje, to je velik kapital, ki se ga ne sme tratiti. Tembolj, ker izgubljeni prenaša nasledke na potomce in če je greh samovoljno kaziti si zdravje, potem je gotovo zločin, dajati to zlo svojim otrokom v dedščino.

Abstinenca zamore samo plemenito vplivati duševno in telesno na ljudstvo. Sorazmerno prirojena inteligenca z njo le pridobi in s tem se tudi pleme povzdigne na višek popolnosti. Z abstinenco nastopi popolnoma naravno propadanje izdelovanja alkoholnih pijač in to posebno lahko povspeši visoko obdačenje piva, vina in žganja. Novi davki so sicer samomor državnih interesov, toda pomenijo kulturni napredek. In če bodo obremenjeni izdelki, katere uživajo abstinenti, ne ostane vsaj tem, ki se še vedno protivijo, drugega, kot voda. Da do tega pride, ni izključeno.

Zasedaj torej Julep še ni »obremenjen« z direktnim davkom. Daj Bog, da bi se to še dolgo ne zgodilo. Njega nizka cena se lahko primerja s pivom in lahko nam je priporočati Julep in sicer na ta način, če ga primerjamo z nasledki piva. Piti pivo je sama navada. Od stvarjenja sveta je ljudem bolj ugajalo vse, kar je prekuhano in ta navada je bila v človeški družbi tako ukoreninjena, kakor bi jo ne bilo mogoče iztrebiti.

Pa družba jo sama vzdržuje, ker najde svojo vsakdanjo uteho samo pri mizi v krčmi ter misli, da tam ni mogoče zahtevati druge pijače. Zakaj si ne naročite steklenico Julepa? Govorite z gostilničarjem, zahtevajte odločno Julep in on vam ustreže. In tudi če bi ne bili uslišani, bodete vsaj sami s seboj zadovoljen, ker ste se branili tega, kar škodi.

Nekoliko priznanj o Vydrovi otroški moki.

P. T.

Marija Bulvova, Týnec Panenský. Dovoljujem si Vam poslati fotografijo našega 8 mesecev starega Pepčka, ki ga že od 14. dneva izključno hranimo z Vašo otroško moko. Ves čas ni nikdar zbolel in da mu koristi, je videti na sliki. Pepček tehta 9 kg. in ima že 4 zobke, ki so mu zrastle brez vsakih bolečin. Zaradi tega Vašo otroško moko vsakemu rada priporočam, kdor hoče imeti zdravo in močno deco.

Cedrych Franc, hišni posestnik v Ml. Boleslavi na Češkem. Dovoljujem si Vam poslati fotografijo našega sinčka Pepčka, rojenega dne 23. grudna 1910. On je velik ljubilec Vaše moke, zato pa tudi tehta 11 kg., ima 6 zobčkov in v naše največje veselje že hodi in pleše.

Čeliš Miha, urar, Plasy. Prosim, pošljite mi pošto obratno moko. Naši Julici zelo ugaja — vedno je dobro razpoložena.

Pepček Bulva.

Milica Hofmann.

Dvořák Štefan, krojaški mojster, Krnsko. Prosim, pošljite nam hitro Vašo moko, ker naš Vydrovčan jo že težko pričakuje.

Hanáčkova Ana, hišna posestnica v Kněžpolju, pošta Bílovice pri Uher. Hradišti. Zahvaljujem se Vam za izvrstno otroško moko, ki je našega Francka ohranila pri življenju. Po treh mesecih njegove boleznisem slučajno slišala o moki in v resnici, edino ta mu je pomagala. Kakor hitro smo mu jo začeli dajati, je bilo takorekoč videti, kako se mu boljša.

Hlava Josip, kočijaž, Hořeni Nová Ves, Kopališče Bělohrad. Pošljite za našo Boženko 3 kg. Vaše moke. Dosedaj smo ji jo kupili že 10 kg. in spoznali smo, da ji zelo prospava. Vašo moko vsakemu najtoplejše priporočamo.

Marija Hofmann, soproga c. kr. orožniškega stražmoj-

Pepček Cedrych.

Mařenka Holub.

Tonouš Houška.

Vencel Kelbl.

stra in postajenačelnika, Běleč, Unhošt. Dovoljujem si Vam poslati podobo naše male Vydrovčanke Milice, katera je že od drugega meseca prihranjavana z Vašo moko. Fotografirana je v 9 mesecu; sedaj je stara 13 mesecev, že hodi in tehta čez 12 kg. Nikdar mi zbolela, niti tedaj ne, ko je dobila zobe, zato se zelo rada pripojim k onim, ki priporočajo izvrstni Vaš izdelek.

Holub Marija, strojnikova soproga, Ploškovice pri Litoměřicah. Tudi jaz si dovoljujem poslati Vam sliko svoje hčerke Mařenke, katero prihranjujem že od tretjega tedna z Vašo izborno otroško moko. Da ji zelo ugaja, je videti po sliki in zato jo vsakemu rada priporočam.

Horák Katarina, delavka, Bradleny p. Rozhrání. Mojemu Venčku, zvestemu Vydrovčanu, je vedno ugajala Vaša otroška moka. Dosedaj še ni zbolel. Vaš izdelek kar najtopleje priporočam vsaki materi, ki hoče imeti zdrave otroke.

Houška Franc, železnični uslužbenec, Plzen. Dovoljujemo si Vam poslati fotografio našega Tonouša, kateremu dajemo Vašo otroško moko že od 7. meseca. Ta mu zelo ugaja in kakor je videti mu tudi tekne. Fotografiran je bil v 7. mesecu ter je tehtal 10 kg.

Jaroš Franca, mesarjeva soproga, Blučina, Velké Židlochovice. Naš Francek je življen od drugega meseca z Vašo dobro otroško moko in vsakokrat je obolel, kadar nam je zmanjkala.

Kelbl Simon, akordant, Ivančice. Pošiljam Vam sliko našega Vencelna, katerega smo od rojstva do 7. meseca hranili z Vašo izvrstno otroško moko. Fotografiran je bil v 7. mesecu.

Krámský Karel, mestni policijski stražnik, Turnov. Naša dvojčka, Karel in Miloslav sta od četrtega tedna prihranjavana z Vašo otroško moko. Druge vrste moke nista hotela uživati, dočim sta kašo iz Vaše moke zelo rada papala. V 8. mesecu sta imela že oba po 4 zobke, pri katerih nista zbolela in sedaj (v 12 mes.) sta že oba šhodila. Kakor videti, jima Vaša čudodelna moka zelo ugaja.

Krečmer Anastazija, pleskarjeva soproga, Šenov, Nový Jičín, Moravsko. Pošiljam Vam fotografijo naše hčerke Lidice v dokaz, kako ji ugaja Vaša otroška moka. Fotografirana je v 13. mesecu in

Lidica Krečmer.

Francek Kreibich.

Ludvik Maizner.

prihranjavana z Vašo moko od 3. meseca. Vedno ji je šla v tek in še danes jo rada uživa. Vaš izdelek se je dobro obnesel in zato [se Vam topla zahvaljujem.

Berta Kreibichova, gostilničarka, Wartenberg pri Mimonju. Pošiljam Vam sliko našega Frančka, katerega hranim od 5. meseca z Vašo otroško moko. Fotografiran je v 12. mesecu, ko je ravno shodil. Po sliki lahko sodite, kako mu gre v slast Vaša moka, katero vsakemu najtoplejše priporočam.

A. Maiznerova, družba otroškega gledališča, t. č. v Prepeři. Pošiljam Vam podobo našega malga Ludvika, ki je bil do prvega pol leta izključno hranjen z Vašo otroško moko. V 7. mesecu je že tehtal 10 kg. Sedaj mu je 9 mesecev in se že sam postavlja na noge.

Zofija Noskova, Pečky n. dr. Barakova ulica 306. Od 14. dneva hranimo našo Mařenko z Vašo izvrstno moko. Ker ji Vaš izvrstni izdelek tako

Oldřih Prokop.

prija, prosim, da je pošljete na moj naslov še 3 kg.

Viljem Prokop ml., tov. delavec v p. Kremličky, Hor. Nová Ves, p. Lázně Bělohrad. Dovoljujemo si Vam poslati sliko našega Oldřiha v starosti 1 $\frac{3}{4}$ leta. Po štirih tednih njegovega rojstva je bil življen z Vašo otroško moko. Vaši izdelki so se v naši rodbini zelo dobro obnesli, za kar se Vam kar najsrčneje zahvaljujemo in svoje dolžnosti, priporočevati jih svojim znanecem, se dobro zavedamo.

Bogomir Pilát, c. kr. fin. str. višji nadzornik, Fugan pri Šluknovu. Ker se je hčerki Vaša otroška moka tako priljubila in ker bi brez nje skoro ne mogla živeti, zato je nam pošljite zopet 3 kg.

Ivan Sladký, uradnik, Palfan na Štajerskem. Istodobno z naročilom Vaše otroške moke, Vam pošiljam fotografijo svojih vnukov Hartmana in Fride Scheiblechnernerovih s pripombo, da sta bila oba hranjena izključno z Vašo otroško moko, katera jima gre izvrstno v slast, kar je lahko videti po fotografiji. Hartman je fotografiran ko mu je bilo dve leti, Frida pa v 10. mesecu. Nikdar nista zbolela niti tedaj ne, ko sta dobila zobke. To je zasluga Vaše izvrstne otroške moke, ki zasluži, da se jo priporoča.

Fr. Šoukalova, zasebnica. Měřin, Morava. V prilogi Vam pošiljam fotografijo svojega vnuka Lojzka Krátký, fotografira, nega v 7. mesecu. Kakor sprevidite, mu Vaša moka zelo prija. Po šestem tednu svojega rojstva jo je začel uživati in v 7. me-

Ladiček Tuček.

Hartman a Frída Scheiblechner.

Vaše otroške moke, Vam pošiljam fotografijo svojih vnukov Hartmana in Fride Scheiblechnernerovih s pripombo, da sta bila oba hranjena izključno z Vašo otroško moko, katera jima gre izvrstno v slast, kar je lahko videti po fotografiji. Hartman je fotografiran ko mu je bilo dve leti, Frida pa v 10. mesecu. Nikdar nista zbolela niti tedaj ne, ko sta dobila zobke. To je zasluga Vaše izvrstne otroške moke, ki zasluži, da se jo priporoča.

Lojzek Krátký

secu je tehtal 12 kg. ter že imel 6 zobkov. Za otroke je Vaša moka v resnici najboljša hrana in zato jo tudi vedno kar najtoplejše priporočam.

Ladislav Tuček, cerkevni pevovodja, Ričany. Kako izvrstna za otroke je Vaša otroška moka, smo spoznali pri našem Ladičku. Od svojega rojstva

jo je spapal že več zavitkov, ki mu je, kakor videti, zelo teknila. Nikdar nám ni zbolel, zato jo toplo priporočam.

L. Vavrošova, soproga strokovnega učitelja v Nové Vsi pri Valašich, Meziříci. Dovoljujem si Vam poslati podobo našega Tryštenskija v reklamo, ker Vaša moka zasluži, da se jo povsod priporoča. Naš čvrsti sedem mes. stari Oldříšek je prihranjevan z Vašo moko od 2. mes., tehta 6 kg. in dosedaj še ni zbolel.

Oldříšek Vavroš.

Martina Vochoč.

Magda Vochočova, soproga akad. slikarja, Praga III., Kampa 513. Dovoljujem si Vam poslati fotografijo malega Vydrovčana Martina Vochoča. Od 3 $\frac{1}{2}$ meseca je prihranjevan le z Vašo izvrstno otroško moko — in do leta ni poznal, razven mleka in Vaše moke, druge hrane. Sedaj je star 14 mesecev in še vedno ga rada navajam k tej hrani, kakor hitro spoznam, če prebavljanje vsled razne druge hrane ni v popolnem redu. Ko je užival Vaš izdelek, se mu je godilo izvrstno, to je videti po sliki. Ima že 10 zob, vse je dobil brez vsakih bolečin in le Vašemu izdelku se imam zahvaliti, da je deček tako čvrst. S ponosom rečem vsakemu, da je moje dete vzgojeno s češko Vydrovo otroško moko in iz srca bi želela, če bi mogle tako govoriti tudi ostale mamice in da bi za drage tuje izdelke toliko denarja ne potratile.

== OGLASI. ==

≡ **Okvirji za koledarje.** Gospod O. K. Velvarský, c. kr. minister-ski tajnik v Klosterneuburgu piše: Koledarji, katere podari vsako leto Vydrova tovarna svojim odjemalcem, so dokaz umetniške dovršenosti češke grafike. Prepričan sem, da je zelo malo odjemalcev, ki bi v začetku prihodnjega leta, ko dobijo zopet nov koledar, zavrgli starega. Ti krasni barvotiski so lahko in bi imeli biti povsod okrasek stanovanj. Leta 1911 izdana serija štirih slik, pomlad, poletje, jesen in zima, je najboljše, da se jih vložijo v skupen okvir s štirimi oddelki in gotovo bodo kot taki okraski v vsakem salonu. Letošnji prekrasni barvotiski potrebujejo vsak zase svoj ukusno izdelan in enostaven okvir. V malokteri rodbini se ne rezlja ali vžiga ali celo ne slika podobne izdelke, kakor so okvirji. Na ta način se lahko napravi doma za te krasne barvotiske ukusne okvirje, ukusnejše, kakor bi jih mogli dobiti pri trgovcu. Ni potreba, da bi bili izdelani popolnoma pravilno. Na okvirje se lahko vžge stilizirane cvetice, veje, razne ornamente itd. Lahko se jih izžge z razno zakrivljenimi gostimi črtami, kar spominja na starodavnost. Na nič novega vas ne opozarjam, če omenjam, da se dajo taki okvirji napojiti z raztopljenim hypermanganom. Od najsvetlejših do skoro črne barve se doseže s to tekočino, kolikor se pač vzame soli. Priporočamo gotov okvir prevleči z leščilom, katerega si more pripraviti vsak sam in ki je mnogo boljše kot kupljeno. Pravi vosek se raztopi v bencinu ali v terpentinu na gosto, nato se s tem leščilom drgne okvir tako dolgo, da dobi lep in primeren lesk. Obenem še omenjam, da je to leščilo izvrstno za leščenje podu iz trdega lesa (parketi). Ktera gospodinja poskusi to le enkrat, si ne bo nikdar kupila gotovega leščila. (Pazite, da se vam bencin ne vname.) —

NEMO:

PESEM.

In tisto mehko pesem,
kedaj sem jo slišal in kje?
Pač davno! A pozabil je nesem,
še boli me po njej srce.

»V tih večer sem k tebi prisedla,
ovila sem tesno se te,
in sem ti ljubav prisegla
in sem ti dala srce.

Če pojdeš v neskončne daljave,
če pojdeš v globino morja,
če pojdeš v nebeške višave —
s teboj, s teboj bodem šla.

Vso radost in vse trpljenje,
kar svet, kar nebo ti jih da,
delim s teboj vse življenje
z veseljem in brez solza...«

Ah, to mehko pesem, kedaj sem
kedaj sem jo slišal in kje?
Pač davno! A pozabil je nesem,
še boli me po njej srce.

IVO TROŠT:

PREPOZNO.

Boj med hčerkami posestnika Blažiča in cerkvenika Miška je dosegel tiste dni svoj višek. Dognano je bilo, da so Miškove štiri bolj pripravne za delo in družbo, pa revne, a Blažičeve štiri bolj tršate, osorne in bogate. Ni bilo ne sejma, ne shoda in ne žegnanja, da se ne bi na njem srečale in pričakale, zakaj zgovorne so bile prve in druge — dovolj, če ne celo preveč. Vrstniki in vrstnice obeh vasi so tedaj radovedno pričakovali, kako se vse zasučé zlasti še potem, ko je počil glas, da hodi Blažičev edinec France za Miškovo Lizo. Ljubezen je slepa. Oče Blažič, ponosen polgruntar, je ponosno zrl na svojo peteroglavo družino, nič manj ponosni na svoje polgruntarstvo so bili njegovi otroci. No, ljubezen ne pozna v svoji rožnati knjigi ne tega in ne drugačnega dostojanstva. To je dobro vedela Miškova Liza, kakor je dobro vedela, da se zdi samo ona Blažičevemu Francetu najlepše, najbrhkejše in najljubeznivejše dekle na celem svetu. Zato se je potru-

dila, da se je to mnenje Blažičevega Franceta premenilo v toplo ljubezen, ki je ne premagajo vsi Blažičevi s svojim nasprotstvom. Tedaj so stopale Miškove vse štiri ponosno in zmagovito po sejmi in shodih in žegnanjih ter se nalašč nastavljale, da so jih videli Blažičevi, ker je bilo znano, da jih to nemalo jezi.

Blažičeva Reza je bila tedaj sklenila v svojem srcu, da zvrne Miškove z vrhunca zmagovitosti in raztrga rožnato vez, ki se plete med njenim bratom Francetom in Miškovo Lizo in preti, da zveže Miškovo in Blažičevo sovraštvo z ljubeznijo v samo eno — pisano kito.

France je določen za očetovega naslednika in on da bi vzel bajtarsko hčer, ki bi se je morale v rojstni hiši ogibati polgruntarja Blažiča vse štiri vsaj ta čas, da tudi njim zasije rešitev v sv. zakonu, tega ne more biti, to se ne sme zgoditi — za vse nič ne. O taki poroki se ne sme niti misliti.

Podjetna Reza je morala to preprečiti brez hrupa a ne brez jeze in nevoščljivosti vseh štirih Miškovih in vse Miškove žlahte povrhu. Kako? Tri noči zaporedoma se je premetala na ležišču, stiskala glavo v dlani, slonela na pol in sedela na pol ob vzglavju čakaje, kdaj se oglasi rešilna misel.

*

Miškove so bile prepričane, da pri Blažiču nekaj snujejo, pa ne dobrega, to so jim razodevali zlobni pogledi vseh Blažičevih, ki so jih srečevali ob nedeljah k maši ali od maše in ob delavnikih po raznih opravilih, ki jih je slučajno imela ena in druga družina v vasi pri župni cerkvi in na pošti.

Liza si je zato prizadevala, da obdrži Franceta čim tesneje ob sebi v rožnih sponah.

Bil je nekaj manjši od nje, čvrst, vesel fant, marljiv in tren mladenič. Doslužil je vojake in si domišljjal, da je videl in izkusil nekaj sveta. Zato tudi nekaj ve. Znal je celo več nemških besed, ki je ž njimi posebno ustregel očetu, češ: jaz sem bil devet let župan, pa ne znam nemški; kaj bo šele France, ki zna nemški, kakor bi trl orehe? Tudi Lizi je ugajala Francetova slaba nemščina, naj si je ni prav nič umela. Sestre so ga celo nekoliko zavidale za tistih par nemških besed in se mu zato niso upale naravnost povedati, kaj nameravajo; vedel je pa France, da jim Liza ni prav nič všeč. Pridobile so zato prav kmalu tudi očeta za svoj načrt. In nekega dne se je zgodilo, da je stal Blažičev France pred očetom, se dvignil na prste in izjavil: »Vse pustim in pojdem v Amreiko. Tam zaslužim vkratkem toliko, da pošljem nji za pot, pa pride za menoj. Kaj mi boste mogli potem, ko se vzameva? Še obema boste radi poslali potem v Ameriko za pot nazaj, da se vrneva.«

Oče Blažič je dobro poznal sinovo odločnost in ni prav nič dvomil, da bi utegnil sin zares tako zagosti. Zato je bil v nemali zadregi, kako prepreči to nespametno ljubezen. Ko bi France ne bil edinec, bi mu kar zagrozil; ne dobiš nič od hiše, pojdi! Ali takole, ko je France sam njegov moški naslednik, pa da bi kateri izmed hčera izročil posestvo in dobil tuj priimek v hišo, tega ni maral.

Še manj mu je pa bilo všeč, da bi ostal France gospodar in Miškova Liza gospodinja. O tem ga je popolnoma prepričala njegova najstarejša hči Reza.

Francetu ni na njegovo grožnjo z Ameriko odgovoril ničesar. Odšel je mrmraje za Rezo, da jo praša, če res ona prepreči bratovo nevsojeno zvezo in kdaj namerava izvršiti to velevažno delo. Reza je vedela tretji dan prav toliko kot prvi večer, ki je v dlani stiskala glavo, si s pestmi mela zaspane oči in mislila, mislila, da ne ve še nič.

Očetu je obljubila, da se ji sklep gotovo posreči, a zdaj ne sme ničesar izdati, da se ne izve. Sklenila je opazovati natančno, kako se plete rožnata vez med Lizo in njenim bratom. Tu je našla točko za svoje delovanje proti obema.

Nekoliko dni pozneje jo je oče zopet prašal skrivaje in natihem, če je že kaj. Reza je odkimala. Oče ji je pa zaupal novico, da gleda baje za Miškovo Lizo tudi Trčkov Jaka iz Hrastja, pa Liza ne mara zanj. Seveda: bajtar je in šele v Ameriki si je prislužil nekaj stotakov. A Reza je tlesknila s prsti desne roke in bi bila najraje zavriskala, tako prav ji je došla ta novica.

Nadaljevala je vztrajno svoj posel.

Miškova Liza je kmalu izvedela, da France ne sme več pod njeno okno, ker ga opazujejo poslani ogledniki. To je zelo oviralo njihovo občevanje; poslej sta se namreč mogla videti samo na poti ob nedeljah v cerkev in iz cerkve ali slučajno med tednom, kadar je hotela »slepa« sreča, da sta čakala drug drugega. Zato sta se poslej tudi France in Liza sicer često videla, a govoriti nista mogla, ker je bil vedno kdo slučajno navzoč, največkrat Blažičeva Reza, ki še doslej ni mogla očetu poročati o najmanjšem vspehu svojega delovanja.

»Danes večer pod lipo«, mu je pošepnila Liza neko popoldne, ko je peljal mimo nje visok voz mrve, na mrvu je pa široko sedela sestra Reza in vlekla na ušesa slehrno besedo. Ker je stopal poleg konj prav spredaj, Reza gotovo ni mogla umeti Lizinih polglasnih besed, ki so mu bile tolika tolažba. Toda »pod lipo« in pri studencu? To je na javni cesti poleg Miškove hiše. Vraga, tako nespametna vendar ni, da se bo sama ponujala ljudem v zobe. Morda je pa le prevara!

Zvečer se je odpravil in šel, naj se zgodi karkoli. Zaupal je Lizi, a tudi svoji močni pesti. Kakor pa navadi je krenil na koncu vasi po bližnjici med hrastjem in jelšami skoro po-

polnoma v temi. Saj mu je bila znana pot, znano vsako drevo, vsak grm. Zato se je pomikal hitro naprej. Kar ga nekaj potegne k sebi za rokav in za seboj v goščavo. Bila je Miškova Liza. Tiho in boječe mu je šepetala, da je le napol umel njene besede, zakaj ga čaka tukaj in ne pod lipo. »Tam čaka Reza«, je dejala hudomušno, ko sta bila dovolj na varnem. In France je občudoval premetenost svoje Lize. A nji to nocoj ni bilo dovolj. Začela je jokati in ga rotiti, da mu ne more verjeti, ker nima dovolj dokazov o njegovi ljubezni. »Ako je res tvoja trdna in resnična volja, dokaži očetu in sestram, da se hočeš z menoj poročiti.«

»To sem storil že večkrat.«

»Moraš zahtevati še jutri pa za gotovo, da vzameš mene in ne druge.«

»Bom. Le brez skrbi.«

Ta obluba je bila Lizi že stokrat dovolj, a nocoj ne. »Pri-sezi, da storiš to jutri! In ako oče ne bo zadovoljen, odpotuješ v Ameriko in jaz za teboj.«

France je prisegel in Liza je v temi potegnila z dlanjo preko treh dvignjenih prstov in se zdrznila, da je sedaj le — privezan. Potem šele jo je prašal: »Ali me pa počakaš tudi zares? Slišim, da lazi za teboj Trčkov.«

»Tudi če jih sto in sam cesarjev sin med njimi, si ti moj, ti edini —«

V bližini je nekaj zašumelo. Morda se je odčehnila veja, ki je na nji spala šoja, morda iztika lisjak za tički ali jazbec za večerjo.

»Moram iti, zares, France. Pa srečno opravi! Lahko noč! Dobro spavaj!«

»Tudi ti —«

Blažičev France se je zavalil na podu takoj zraven line na dišeče seno. Noč je bila oblačna in tam za južnimi gorami je bliskalo. A v njegovem srcu je sijalo solnce najlepše pomladi, sreča, ki ga ni obsenčila še nikoli.

Samega veselja ni mogel zaspati. Zato je čul razločno, kako so se kmalu po njegovem prihodu odklenila in zaklenila hišna vrata. Mislil je, da ne more zaspati oče, pa hodi gledat, kako se zunaj pripravlja vreme za dež. Gotovo skrbi očeta mrva, ki se bo močila na travnikih, pokošena, zgrabljena, na pol suha. Tudi je slišal iz očetove spalnice glasno besedovanje. Sklenil je, da počaka, če ga morda ne pride ponoči oče klicat, da bi šli nakladat mrvo pred dežjem. V pričakovanju je zaspal.

*

Nihče ga ni budil. Govorili so pa pri Blažičevih že na tešče tisto jutro in na vsa usta so govorili, kako izprijena so

Miškova dekleta. Sinoči da je Liza počakala Trčkovega kar v gošči ob poti in ga potegnila k sebi v goščavo...

France je molčal in si grizel brke. Oče je začel zmagovito pesem o pokvarjenosti današnje mladine. Rezi se je srce topilo veselja. Sestre so hihetale in hitele za delom, France je mislil, da ga je strela zadela. Ali naj se potegne za Lizo? Ali naj se oglasi z njeno zahtevo? Ali naj s tem upropasti sama sebe?

Sklenil je, da se pri Lizi pismeno opraviči in odloži vso zadevo na ugodnejši čas.

Pisal je in dobil še pred večerom odgovor: »Ti si šema! Adijo — Liza.«

Nekaj dni pozneje se je izvedelo, da tudi on — Blažičev France čaka zvečer dekleta — pa ne pod oknom Miškove Lize. Z Liso poslej nista govorila več. Blažičeve so zmagale.

*

Minilo je več let. Zmaga je ostala Blažičevim štirim, ki so se vse pomožile imenitno in bogato. Tudi Miškove niso marale samstva. Liza je vzela pozneje zares Jožefa Trčka iz Hrastja, dasi ni mogla pozabiti Franceta. Tudi France se je dlje časa branil prevzeti domačijo. Silil je v Ameriko, da bi dokazal Lizi, kako zvesto se drži prisege.

Po njeni možitvi se je vendar oženil na dom in začel novo življenje, polno skrbi. Privadil se je sčasoma celo temu, da vidi Lizo sredi kopice otrok čvrsto in veselo. Za birmo je povabila najstarejšemu sinu botra Lenčka, ki mu je sreča in Blažičeva zlahta določila in dala za spremljevalko v življenje Blažičevo Rezo. Župan Lenček ji prošnje ni odklonil, a zato je bila Reza silno huda nanj. Maščevala se je s tem, da je tisto popoldne po birmi Trčkovi Lizi zabrusila dovolj glasno pod nos: »Pa sem bila jaz tista, ki sem zabranila, da nisi dobila Franceta. Tudi danes je šel na lov, da ga ne boš videla.«

Lenček je pri župni cerkvi odprl gostilno. Takoj na to se je raznesel glas, da ne zna Reza peči kruha in je preveč — zgovorna. Ljudi so imeli vedno dovolj. Neko nedeljo pred pustom je bil med gosti tudi mladi Blažič, ko se je vračal z lova. Sedel je poleg dacarja in rekel: »Danes bomo še plesali«. Mož ga ni umel, ker je gostilničar pričakoval iz cerkve svatov, ki niso bili Francetu prav nič v sorodu. Na svatbi je pa bila Trčkova Liza. Lenčkovka se je mudila tisti čas na botrini pri Blažičevki v sosednji vasi.

»To je bilo nekoč dekle, ta Liza!« pripoveduje dacarju Blažič, zakaj srce mu je bilo polno po prvem plesu z Lizo. Smejala sta se oba, ko sta dognala prašanje: »S kom si govoril Ti tisti večer?«

»Samo s teboj.« »In ti?« — »Samo s teboj.«

»Ta Reza, ta naju je ugnala, ker sva bila nespametna.«

»Morda je pa prav tako,« meni Liza.

Tedaj se prikaže na pragu gospodinja Reza — premagana.

ELVIRA DOLINAR:

OSVETA.

Sedela je na stolu poleg okna ter šivala obleko za svojo punčko Lavro. Saj je bila res že potrebna nove obleke. Lepo njeno oblačilo, ki ga je nosila o božiču ob svojem prihodu, je bilo že vse zamazano. Kar nedostojno je že bilo. Zato je hitela vbadati, da so se ji ličeca žarela od same pridnosti in marljivosti. Uboga Lavra je ležala med tem na pol razgaljena na klopici, tik otroške mizice; čakala je potrpežljivo, kedaj bo poklicana pomeriti nove obleke.

Kar vstopi v sobo mlajša sestra Mimica. Veselo je žvrgolela neko pesmico ter jo namerila naravnost proti mizici.

»Kaj pa Lavra tu leži? Pa ravno na mojem mestu leži. Tukaj sedim jaz!«

In brez vzira na tam ležečo Lavro vsedla se je na svoje navadno mesto, nesrečni punčki naravnost na nežni obraz.

Lina je ostrmela. Šivanje ji je padlo od groze iz rok. Še-le čez par hipov se je vrnilo življenje spet v njene, od straha onemogle ude. Skočila je na tla ter pritekla k mizici. Jokala je in kričala, drla se nad sestro ter izvlekla punčko izpod nje. S ti-sočimi poljubi in vročimi solzami je tolažila svojo ubogo Lavro ter jo pestovala po sobi, da bi čim preje pozabila prestane bolečine.

Mimica pa ni prav nič marala za vse to jadicovanje. »Zakaj pa je ležala na mojem mestu?« To je bil edini njen argument, ki jo je popolnem opravičil v njenih očeh.

Ko je bilo naposled dosti očitkov, se je zdignila ter zapustila brezbrizno sobo.

Komaj so se zaprla vrata za njo se zablislejo Lini oči od škodaželjne osvete.

»Čakaj si, ti si storila zlo moji Lavri; jaz to poplačam tvoji Sabini!«

Bliskoma se je sklonila pod mizo, pod katero je ležala v svoji postelji Mimina Sabina. Nežna je bila in skoro prozorna, iz čisto mehkega voska.

»Še zmečkala bi jo, da se vsednem na njo!«

Tako torej ni šlo, treba ji storiti kaj družega, kar bi jo ravno tako bolelo, pa ji ne bi škodilo. Ali kaj?

Tu je ležala Sabina ter bulila svoje steklene, široko odprte oči v strop. »Kaj tako gledaš, čakaj ti?« In piknila jo je

Lina z nohtom v eno tisto modro, svetlo oko. Toda komaj se ga je dotaknila, ko se ji vdere pod prstom, nekaj na drobno zazveni v punčkini glavi, a namesto očesa zazeva samo še črna luknja v glavi.

Ko strela je švignila Lina izpod mize. »Ne, ne, tako pa nisem hotela!« je klicala v obupu. »Kedo bi si bil mislil, da je oko tako slabo pritrjeno!« Srce ji je nemirno tolklo kakor kladivček v prsih. Strah jo je bilo storjenga čina in sram, tako nepopisno sram, ker je staknila Sabini oko. »Kaj bo neki sedaj porekla Mimi? Moj Bog, kako bo huda. In tenki zveneči glas padajočega očesa ji ni dal miru. Vedno je zvonil v njenih ušesih. Tisčala si je obupno, a vedno je še reklo: cink, cink, cink!

Maščevati se je hotela, ker je trpela njena Lavra. Trpela naj bi tedaj še Sabina. A glej, Lavra je zdrava in čila, nič se ji ne pozna, da je sedela Mimi na njeni glavi. A Sabina ima iztaknjeno oko. Vedno, vedno bo iztaknjeno, nikdar se več ne zapre črna votlina na njenem obrazu.

Mehanično je spravila svojo Berto v posteljico. Sedla je zopet k oknu ter šivala. Vbodla je oprezno v platno, potegnila počasi nit; dolgo je vlekla, stegniti je morala roko, kakor daleč je mogla. Kajti da ne bi bilo treba vedno napeljevati, si je bila odtrgala prav, prav dolgo nit. In ni zapazila, da jo to ovira pri delu. Le vbadala je in edina misel ji je rojila po glavi: »Bog daj, da bi se oko zopet pričvrstnilo na pravem mestu!«

A ni se pričvrstnilo.

Kmalu je priskakljala zopet Mimi v sobo. Domislila se je, da treba Sabini solnca in zraka. Urno je zlezla pod mizo ter izvlekla ponesrečeno punčko. Toda strahoma je ostrmela. Njen obupni jok je donel po sobi. Stekla je k materi. »Moja Sabina nima očesa, mama, moja Sabina je zgubila oko!«

Mati, nič hudega sluteč je pogledala na njo. »Oh, bilo je menda preslabo pritrjeno, pa se je streslo doli. Pa saj ti ji je tako tudi dobra, da je le glava cela!«

In Mimica se je potolažila, poljubila je svojo enooko punčko ter stekla ž njo ven.

Kakor bi se odvalil težki kamen Lini od srca, tako je vzdihnila. Kelih bridkosti je prešel mimo. Toda v srcu je ostala bodica, in vselej, kadar je pogledala Sabini v spačeni obrazek, jo je zabolelo.

In še dolgo, dolgo pozneje, ko se že zdavnaj ni več igrala s punčkami, se je včasih, v tihih urah spomnila svoje nesrečne osvete in sram jo je bilo v dno duše njene takratne zlobe in maščevalnosti.

V IMENU POSTAVE ...

Takrat sva obiskovala 3. letnik c. kr. učiteljišča v Ljubljani. Kdo bi zameril mladim ljudem, če se ljubijo med seboj!

Tudi midva sva se ljubila, kakor se jih je že sto in sto drugih ljubilo pred nama in se jih bo še milijone ljubilo za nama. Uporabila sva vsak prosti čas, da sva se sešla. Kaj pravim »prosti« čas! Bolje bi se reklo »ukradeni« čas. Bog varuj, da bi kdo najinih staršev zvedel o najini ljubezni! Gorje potem nama! Tako sva se morala na sestankih skrivati pred starši in onimi ljudmi, ki so bili znani z njimi. Pa ko bi še to vse bilo! Mladi ljudje, vi dobro veste, kakšne sovražnike ljubezni imate v vaših profesorjih. In tudi midva sva jih imela. Poiskala sva si zato za sestanke najbolj skrivna in samotna pota, kjer sva mislila, da sva najbolj varna pred domačimi ljudmi in profesorji. Tam sva hodila po cesti gor in dol ter si zidala zlate gradove. Ali kaj! Ko pa je naju kmalu prepodil kakšen profesor, ki je šel slučajno po isti poti na izprehod. Tako sva si morala radi »nadležnih« profesorjev vedno nove kraje izbirati za sestanke, ako sva hotela uživati lepo dijaško ljubezen. Končno že nisva imela kam it. Na ljubljanskem polju naju je zmotil veroučitelj, ravno, ko bi morala dobiti vroč poljub, na Kodeljevem naju je zalotila mačeha, ki se je vračala iz sprehoda, ljubljanski grad je imel ravno za časa sestankov največ šetalcev, pod Tivolijem pa sva se morala vedno izogibati profesorjem in učiteljici ženskih ročnih del, ki so vsi tako radi hodili Kendovo kavo pit.

Lahko si mislite, kako sva bila v zadregi! Kam sedaj!? Ljubiti sva se hotela še dalje, toda brez sestankov, brez poljubov to ne gre in ne gre. Pa kaj! Ljubezen je iznajdljiva in tudi pri nama je bila.

Tam blizu mesta se razprostira prijeten gozdiček. Zmenila sva se, da prideva ob določeni uri vsak po drugi poti v tistem gozdu skupaj. Rečeno — storjeno! Dan za dnevom sva hodila v gozdek, ki nama je bil tako varno zavetje. Na mehkem mahu pod košato smreko sva sedela in vživala sladkosti najine ljubezni.

Ko nekega dne zopet sediva pod smrekico in se prav živahno pogovarjava, nama pride za hrbtom gozdni čuvaj nasproti. Nihče ga ni videl, ne slišal, zato sva se ga tem bolj ustrašila.

»Kaj imata vidva vsaki dan tu opraviti?« naju vpraša z rezkim glasom. Jaz: »Saj vidite!« — »V imenu postave ste aretirani!« — — — in začutila sem že njegovo roko na moji rami. Kakor da bi me kdo udaril po glavi, tako so uplivala te besede na me. Vendar sem se takoj zavedla, kakšna krivica

se mi godi, zato sem vprašala: »Kaj sem storila, da me hočete gnati kakor tatico ali vlačugo?« — »Tisto že še izveste.« —

Šla sva. Pa ne z Milanom, ampak s čuvajem. Toda po poti ga je že zgrevalo, da me je odvedel s seboj, zato sva šla po najbližji in najbolj samotni poti do bližnje žendarmerijske postaje. Bil je še toliko »usmiljen«, da me je pustil kakih sto korakov iti pred njim.

Vstopim v hišo. »Dober dan!« »Klanjam se, gospodična!« mi odzdravi tamkajšni stražmojster. — »Želite?«? — »Jaz nič! Vprašajte tega gospoda, kaj hoče od mene!« odgovorim in pokažem na vstopivšega čuvaja. Gospod stražmojster pa ga je začel debelo gledati, kakor da bi ga hotel vprašati, kaj naj to pomeni. Čuvaj je razumel pogled. Rekel je: »Veste, to je tista, o kateri sem vam že pravil, da gre vsaki dan na sestanek v naš gozd.«

»Toraj zato ste me aretirali, ker sem hodila v vaš gozd?«

»Gospodična, zakaj pa ne ostanete raje na cesti? Saj je ob njej toliko klopi!« me prijazno vpraša stražmojster.

Dovolj mi je bilo tega! Povedala sem mu vse! Povedala, kako stroge starše imava, kako »sitni« so najini profesorji in da sva se iz strahu pred starši in profesorji zatekla v gozdek.

Razumel me je. Zato se je tudi oprostil pred menoj ter obžaloval čuvajevo postopanje.

Ne vem, kako sta se spogledala stražmojster in čuvaj, ko sem odšla. Lepo gotovo ne!

Priznal se je.

„Le počakaj, ti me boš po smrti kopal iz groba!“

„To se razume, vzel si bom najmanjšo motikco, da bi to trajalo več časa.“

Pozna svoje ljudi.

„Papigo vam vračam; rekli ste, da zna govoriti, pa kljuna še do danes ni odprla.“

„Ja, jaz ne morem pomagati, če jo pa ne pustite do besede.“

TONE RAKOVČAN:

PISEMCE.

Pisemce modro,
pisemce ti —
ko te odpiram
roka drhti,
saj v tebi črka
vsaka pove,
da me resnično
ljubi dekle — —

Pisemce modro,
vidim te rad:
ko te odpiram,
ko te prebiram,
srce se smeje
mi vsakokrat..

TEDAJ, OH, TEDAJ...

Kot jabolko zrelo
je ličece rdelo,
in v vseh tistih dneh
je bil njen nasmeh
tako blaženo miren,
tam v modrih očeh
je seval plamenček,
plamenček nemiren
nedolžnosti še —
ni v dušo se njeno
še vkradlo gorje,
zaprto je bilo
prevaram srce...
... tedaj, oh, tedaj...
in zdaj....?
Pogledov nedolžnih
in mirnih smehljajev
ne bo več nazaj....

TONEJ SELJAN:

PESEM IN PEVEC.

Sredi mrzle, tihe noči so peli zvonovi ubrano, čudovito milo in vabljivo pesem širom dežele. Pri vseh cerkvah so se oglasili in bilo je, kot da se pogovarjajo med seboj, kot da se v nekakem ljubosumju skušajo, kateri bo pel lepše, živeje, mogočneje. Po hribih in po dolinah je zvenelo mogočno, veličastno; vse ozračje je bilo polno tega mehkega glasu, sličnega močnemu, umerjenemu pišu vetra.

In ljudje so izhajali iz svojih domov in so hodili pod tem pišem. In bližali so se jim glasovi, peli so močneje in močneje — bližali so se ljudje glasovom in srca so se jim topila, srca so hrepenela, molila; v čudovitem hrepenenju so si hiteli nasproti, vse je trepetalo v napetem pričakovanju.

O sveta noč, prišla si, tiha, lepa, brezmadežna, vedno mlada, čudežna, polna sreče in sladkega nemira ...

Pozdravljena tisočkrat.

Stopil sem iz veže in se ozrl po vasi.

Slišal jsem stopinje ljudi, ki so šli mimo hiše. Hodili so zamišljeni, molčeči, nekako zamamljeni. Svetla noč je bila toda mrzla, zelo mrzla. No nisem se menil za mrzli, rezki veter, ki mi je pihal v obraz in nisem se srdil nanj. Kaj hočemo — tisti čas je prišel. Pravico ima.

Ozrl sem se po brdu, zasvetila se je lučka tam pri znani hiši, zagorela je, padla na tla in ugasnila; morda si je kdo zažigal tobak, morda je svetil na uro, bogve kaj je bilo ... In bogve na koliko krajih se je mogoče posvetilo tisti hip, a nobene druge lučke nisem opazil, le tisto, tisto edino ...

Stol, Grintavec, Zelenica so se svetile v mesečini; jasen blesk je padal na snežna temena in se odbijal na belih ploskvah in bilo je videti, kakor da sam mraz srši od belih gor. In vrtovi pred mano so bili belopogrjnjeni, zamrzli sicer in vendar tako sveži, vabljivi. In zvonovi so zvonili na vseh straneh, nad menoj je plaval njih glas, in vabil ... vabil ...

In bela hišica je vabila ...

Toda tam, pred njo je stala lučka in grozila.

In nisem šel mimo bele hiše, ognil sem se je v ovinku in vendar sem mislil na njo ... in vendar mi je bilo kot da grem mimo nje ...

Družina učitelja Pevca je bila majhna: — žena njegova, sin Ivan, dijak — vseučiliščnik in hčerka Helena, okroglo, prikupljivo dekle in nazadnje še učitelj sam, živahen gospod, »zlata duša«, — to je vse.

In k tem bi prištel še dijaka Kozmiča, Ivanovega prijatelja, ki je z njim prišel na praznike in ki je že minule počitnice prebil pri njih. Da, Kozmiča moramo prišteti k družini Pevčevi, če smemo kaj verjeti ljudem. Ljudje, ko so prejšnje poletje govorili o njem, so rekali: »Učiteljev dijak je bil — je rekel itd. »Kako to?« »Oni drugi, Helenin.« »A tako — potem pa že ...« In spogledali so se in se nasmejali in se razumeli. »Kaj bo iz tega?« »Kaj bo? Zdaj se je začelo, čez nekaj časa bo pa minulo. Vsaka reč ima začetek in konec.« »A kaj bo kadar mine? kadar bo konec? ...« »Bogve; morda poroka, morda nekaj solz, morda samo nekaj besed, kakor nanese.«

Često so ju videli, ko sta hodila sama po samotnih potih ali po gozdu ali sta sedela v vrtni lopi in mnogo so govorili o njih.

»Zlata duša ne vidi nič, ali ne mara videti.«

»Kaj naj vidi? Saj ni nič takega. — Tako žive po mestih, kako naj bi živeli drugače, ko nimajo dela, ko so spočiti in ko so vrhutega še počitnice ...«

»I no, pa res, i no.«

Pevka je bila Helena, izvrstna pevka. Imela je krasen, čist glas, pela je rada, pela je skoro vedno, dan za dnem; pela je tudi na cerkvenem koru. Če nje ni bilo zraven je petje šlo slabo, ker druge pevke niso pele s tako gotovostjo in pogumom kot ona in so se zanašale nanjo.

In dijak Kozmič je igral na gosli, izvrstno je igral. Nihil glasu za petje, ampak posluh je imel, čut za lepoto mu je bil prirojen.

Včasih, ob poletnih večerih je sedel učitelj h klavirju. Kozmič je vzel gosli, jih stisnil pod brado in položil lok na nje in Helena je zapela. To so bili rajski večeri.

Mínili so: to je bilo po leti; pred meseci; a zdaj je zima...

Vendar, nocoj je sveti večer, nasprotje sicer kresnemu večeru in vendar mu je tako podoben. Nad vse poletne večere še je sveti večer in še visoko nad kresnim...

Do poslednjega koticja je bil razsvetljen prijazni, vaški božji hram. Gorele so sveče na oltarjih, na lestencih, pred svetimi podobami in velike svetilke so žarele v polnem svitu.

Ljudstva je bilo polno, natlačeno. Tiha zadovoljnost se je odražala na obrazih, je blestela v očeh.

In čudo — saj je bila luč kakor navadno, a vendar so bili obrazi nekako spremenjeni; beli voščeni, kot da sveti na nje mesečina, kot da so posuti z belim, srebrastim prahom. Svilene rute na dekliških glavah so bele kot sneg in lasje žare kot svetla gloriola nad obrazi. Fantje so vsi praznični in lica mož so sveže obrita, zadovoljna, smehljajoča.

Dim kadila se dviga pred oltarjem in njegov duh se širi po svetišču.

Orglje buče in ljube božičnice se glase raz kor in se oprijemljejo duš in src.

Duhovnik je stal pred oltarjem, molil se, klanjal in opravljal sveta dela in ljudstvo je klečalo v prahu ter se križalo in se trkalo na prsi, ponižno, s tiho vdanostjo v očeh.

Usmili se Gospod; odpusti nam in slava Ti bo na višavah in mir bo v naših dušah. —

S kora se začuje mehek glas, ljubek, čist, kot pesem angelja na betlehemske poljanah. Rahla pesem je zadonela polglasno, skrivnostno šepetaje in je naraščala počasi, komaj čutno.

Deva mila, prečista, brezmadežna, češčena na veke, na veke...

Ljudje so poslušali nehote, nezavedno so vživali pesem. Tako mogočno je trkala ta ljubka, nežna pesmica na srca, da so ji morali slediti.

Helena je pela solo.

Kar se nenadoma, vzporedno z pesmijo raznese po cerkvi glas goslij; pomagati hoče pesmi, podpreti jo.

In tudi ta glas je bil zvonek, čist, vabljev in skrivnosten.

A glej: —

Ljudstvo, ki je še pravkar poslušalo s tihimi solzami v srcih, opojeno skoraj, mirno, da se skoro ni zganilo, se je zdaj hipoma oživilo in prasnilo v smeh.

Oj, ljudstvo moje, mar pesem ni bila lepa, mar ni bila tvoja? Mar ni bila — podprta z glasom strun še lepša, še silnejša? Kaj te je zmotilo, zakaj si osupnilo?

Kaj je podrlo iluzijo, ktera se ti je splela v očeh, sredi iste pesmi? Kaj te je užalilo?

Ali je bil spomin na pretekle dni, na poletne večere? Mar je bila nevošljivost, zavidanje mladim ljudem njihove mladosti? Mar je bila samo objestnost, porednost?

Pesmica je bila v tem hipu, s tem tvojim smehom uničena docela, ubita je bila, raztrgana in pohojena.

In pomisli: Kako zgraditi znova, kar je bilo že skoro dozidano, a se je tako nemilo sesulo, podrlo?

*

Tudi jaz sem ljubil lepo pesem — in jo še ljubim — in hudo mi je bilo ob tistem smehu.

Kako težko je prinesiti lepo, rahlo, nežno cvetko v daljni kraj, v skalno goro, kako hitro se ospe, oskruni, — težko jo je ohraniti na daljni poti.

In nazadnje naj jo oni, katerim je bila prinesena ne marajo, jo mečejo nazaj, zasmehujejo ... samo zato ker morda oni, ki jo je prinesel nima odkritega lica, ker ni njihov človek.

Saj pesem ni bila njegova, prinesena je bila iz raja, od Božjega deteta prečistega, novorojenega.

Oni strunar je bil samo poslanec njegov, odbran, izvoljen za ta posel.

Ne ozirajte se nanj!

ZOFKA KVEDER JELOVŠEK:

TINKA.

Malokdaj ji je pisal mož iz Amerike. Iz početka, ko je odšel, so prihajala pisma pogostejše, vsakih šest tednov enkrat, vsaka dva meseca. Parkrat je poslal celo nekaj denarja. Ne mnogo, ali vendar; tako da se je videlo, da se spominja na dom. Potem naenkrat ni pisal več, celo leto ne, ničesar. Strašno je bilo to čakanje. Vsako nedeljo pred mašo je hodila spraševat na pošto in vedno zastonj, vedno zastonj. Dolge noči so bile od nedelje do nedelje. Po zimi posebno težke in moreče. Čez leto jo je delo ubilo, izmučilo, legla je zvečer in zaspala je v hipu. Včasih so jo ponoči prebudile težke sanje ali telo je bilo

trudno, potrebno počitka in zaspala je znova. Ampak po zimi! Po zimi je spočita legala spat. Zunaj je sneg zamoril vsak glas, mrtvaška tišina je ležala nad vasjo in kakor v grobu in še tišje je bilo v njeni bajti. Otrok je mirno spal poleg nje in mirno je dihal, da ni bilo čuti. Kakor mrlič je bil otrok miren in tih. In ona je bila tako sama, sama, sama! Misli so šle daleč, v strašno, neznano daljavo, čez neizmerne vode, čez neizmerne dežele tja za njim, za možem, v ono daljno, daljno Ameriko. Kakor na drugi svet so šle misli in so zastonj iskale cilja in počitka.

Ali je umrl ali še živi, ali je pozabil na njo? Oh, bridke so bile te dolge noči od nedalje do nedelje.

Morda bo pisal, morda se bo zmisllil. Že čaka morda pismo na pošti. Vesela novica jo čaka, da bo prišel nazaj, da je zaslužil denarja za najlepši grunt v fari in da je že na potu, da se odpravlja k nji in k otroku.

Precej ko sta se vzela je odšel. Še pol leta nista bila skupaj. Od Velike noči pa do jeseni. Bila je iz tuje vasi, onkraj hriba, pet ur daleč od tod. Na sejem je prišel v njihovo vas, takrat sta se spoznala. Sama je bila brez očeta in brez matere. Služila je pri kmetu. Nekaj dote ji je ostalo po starših in pridna je bila. Tudi grda ni bila. Lahko bi bila vzela kakšnega domačega fanta, ali ni ji bilo sojeno. On ji je bil namenjen, prav on. Tako hitro so se zmenili takrat. Hodila je z drugimi dekletki med štanti. Smejale so se in kupovale lectarije in trakove in take reči. Pa jo je poklical sosedov Nace in ga ji pokazal.

»Tinka, ta bi bil za te, glej! Iz Podvrha je, bajto ima, postaven je in gospodinjo išče. Tone Slemenov.«

Obrnila se je in zagledala slokega fanta z živimi črnimi očmi. Na prvi pogled ji je bil všeč.

»Zakaj pa ne, če me bo maral,« se je zasmejala.

»Na, brihtna si in fletna,« je rekel on. »Prav podala bi se mi.«

Nace jo je prijal za roko in jo potegnil s seboj. »Z nama pojdi, bom jaz dal za pijačo. Pri vojakih sva bila skupaj s Tonetom in rad ga imam. Obiskat me je prišel in mi je rekel, da so mu mati umrli v adventu in da nima nikogar na bajti. Da se bo oženil, ali pa da pojde v Ameriko.«

»Ali pa oboje,« se je smejal Tone. »Ženo bi pustil doma, da gospodinji in gospodari, jaz pa bi odšel za eno leto ali dve v Ameriko po denar. Pa bi prikupil nekaj njiv in travnikov, hišo prezidal in začel z živinorejo. To še nekaj nese kmetu dandanes, če je pameten. Ampak nekaj cvenka bi vseeno morala imeti, moja nevesta. Toliko, da bi bilo za pot in da ne bi dolg delal na bajto. Veš, nisem lakomen, ampak časi so trdi, par krajcarjev mora imeti na dlani vsak, če hoče priti naprej.«

»Bogata pa nisem,« se je odrezala ona. Ni ji bilo všeč, da je že pri prvih besedah govoril o denarju in o Ameriki. Ali Nace je miril.

»Kaj se boš držala. Pametno govori. Boljše, da pošteno pove, kaj misli. In tudi nisi brez krajcarja. Tristo ima, tristo goldinarjev. Prav gosposko se boš lahko vozil v Ameriko.«

»K prijatelju sem prišel, pa sem dekleta našel,« je rekel Tone in ji je pogledal v oči. »Kaj bi me hotela?«

»Bi,« je rekla Tinka skoro nehote in začutila je v srcu, da ji je usojen in namenjen.

Zmenili so se še tisti dan. In precej po Veliki noči je bila poroka.

Dober je bil, veselega srca in priden. Zelo srečna je bila in zadovoljna. Rada sta se imela, tako veselo je bilo življenje tisto spomlad in tisto leto. Nič se ni bala Amerike v začetku.

»Pa naj gre,« si je mislila. »Zaslužil bo, polja bova prikupila, laglje se bo živelo na stare dni. Delaven je, močan in zdrav, ne bo mu težko priti do denarja.«

Po sv. Mihaelu je imel iti, tako sta sklenila. Ali kakor se je bližala jesen, tako je bilo težje Tinki. Začela se je bati. Odšel bo in ne bo ga več. Ponesrečil se bo in umrl Bog ve kje. Še groba ne bo videla njegovega. Pozabil bo na njo in se potepel po tujem svetu.

Morda pa ne pojde, premislil si bo. Teden dva je upala, da bo rekel kaj takega. Ampak on se je pripravljaj neprestano na pot, nič ni razmišljal, nič se ni bal. Sredi leta si je že naročil škornje za pot, obleko si je dal delati, srajce šivati, ker je slišal, da so tam take stvari dražje, kakor pri nas.

»Pa bi počakal do druge spomladi,« je rekla nekoč. »Kam se ti mudi.«

»Prej ko grem, prej bom prišel. Kaj bi lenaril čez zimo doma. Odlašanje ni prida nikjer in nikoli.«

Košnja je bila, žetev je prišla. Tisto se je hitro obdelalo, kar sta imela in sta še drugim hodila pomagat.

Vedno bolj se je bala. Po kaj bi hodil po svetu, tudi doma se živi. Zaslužila sta na dnini par goldinarjev. Prestalo bi se in živelo tudi brez Amerike.

»Ne hodi, strah me je,« ga je začela prositi.

»Take ste ženske,« se je zjezil on. »Kaj ti nisem dejal, kaj mislim, prvič ko sem te ugledal. Vedela si vse in zdaj sitnariš. Saj ne grem samo zaradi sebe, tudi zaradi tebe grem. Tudi ti boš imela dobiček od mojih žuljev.«

Molčala je in jokala na skrivem. Bala se je, bala vedno bolj. Kako naj prebije brez njega. Tako sama je v tem kraju, nobene prijateljice nima, nobenega svojega. Lahko se ji je zdelo prej vse. Vsa srebrna in zlata ji je bila Amerika prej. Še sama bi šla tja, nabrala denarja in se vrnila nazaj in živela do smrti brez skrbi. Ampak zdaj je stala ta tuja dežela tam nekje v neskončni daljavi, temna in grozeča, polna nevarnosti, kakor črn prepad. O barkah je slišala in o morju in o železnicah. Moj Bog nebeški, kako daleč je to, kako neizmerno, neskončno

daleč. Pet ur hodiš peš in si onkraj gore v drugih farah, v drugih vaseh. Čisto drugačen svet je tam, drugi ljudje. Drugačne oči imajo nekako, drugačne obraze, drugačno govorico. V Ameriko pa je treba potovati štirinajst dni! Kakor blisk gredo železnice, pravijo, kakor oblaki gredo barke noč in dan, noč in dan! Kje je to ,kje?! Kdo ve kakšni ljudje so tam, kakšni kraji. Drug svet je tam, kakor da ni več na zemlji. Zgubil se bo Tone med tistimi ljudmi, kakor se zrnce med peskom zgubi, zakaj na milijone jih je — na milijone — pravijo.

Vsak dan jo je bilo bolj strah, vsak dan ji je postajalo srce bolj preplašeno. Kadar sta bila sama zvečer, kadar sta trudna od dnevnega dela legala na počitek, ga je prosila, naj bi ostal pri nji. Za vedno in do smrti. Kaj bo počela sama?!

Ampak zastoj je bilo vse. Zaslepila ga je misel na tisto tujo deželo, kjer zaslužijo ljudje toliko denarja.

Požeto je bilo in otava pokošena. Že so postajali dnevi krajši, noči hladnejše. Že je začelo listje rumeneti, prvo jesensko deževje se je razgrnilo nad krajem, sive megle so ležale zjutraj na poljih, ptice so odhajale. Tone se je pripravljaj na pot. Popotni list si je vzdignil pri občini, rumen kovčeg je kupil pri trgovcu pri fari. Davek je plačal naprej, drva je nasekal v gozdu, zvozil s kravico domov, našagal jih in nacepil za celo zimo. Popravil je orodje, plot okoli vrta, vse je uredil, vse ji je pokazal, da bo znala gospodariti, ko ga ne bo.

Ona se je skrivala po kotih in jokala. Včasih ga je še poskušala pregovarjati, boječe z udano prošnjo v solznih očeh. Ali on se je smejal njenemu strahu.

»Ko se bom vrnil, boš vesela, da sem šel. Ne morem kočariti do smrti z eno kravico in hoditi po dninah okoli sosedov. Zakaj ne bi poskusil srečo?!«

»Morda izgubiš še to, kar imaš,« je ugovarjala ona.

»Kdor ničesar ne tvega, ničesar ne doseže,« je odsekal on.

Ves njen trud je bil zaman. Odšel je. Pisal je že s pota in potem prvi čas precej pogosto. Njej se je spomladi rodilo de- te. Pisala je Tonetu v Ameriko, da bi se vrnil. Ali on ji je odpisal, da ga ne bo brez denarja nazaj. Da so slabi časi tam, ampak da se bo že obrnilo na bolje. Da ima rad njo in otroka in da bo zdaj še bolj delal in še bolj štedil, ko ve za koga.

Po tistem pismu ni bilo glasu od njega celo leto. Najprej je mislila, da se je pismo zgubilo, kakor so jo tolažile sosede. Pisala je, kakor že prej, vsak mesec. Ali kakor če zavpiješ v črn gozd, kjer ni jeke, tako je bilo. Pismo je odšlo kdovekam, izgubilo se je, utonilo je, izginilo je v dalji brez sledu, brez jeke, brez odgovora. Bog ve, če ga je doseglo, če ga je našlo, če ga je pozdravilo od nje, spomnilo ga na njo in na dom in na otroka. Morda je bolan, morda je nesrečen, morda je umrl... Morda je pozabil na njo med drugimi ljudmi. Dobro se mu godi in se ne spomni, da čaka ona v domačih hribih nanj.

Potem, tretjo spomlad je prišel spet glas od njega. Iz druzega kraja, tri dežele od morja v notranjosti amerikske zemlje. Pisal je, da se mu je slabo godilo, da je bil bolan, da ni ničesar zaslužil, da se ni hotel oglasiti, ko ni imel pisati nič veselega in lepega. Tudi nekaj malo denarja je poslal. Še vedno misli na njo in na domače hribe in kraje. In če bo vse dobro, bo prišel na zimo nazaj. Kakor iz nebes se ji je zdela ta novica. Spet je pela od zore do mraka in delala za tri. Vse je sama naredila. Sosed ji je pooral tiste tri, štiri njivice, ki sta jih imela, ona mu je šla pomagat za to, kadar je bil v sili. Močnejša je postala in postavnejša. Že zdavnaj so jo zalezovali fantje skrivaj in jo zapeljevali, češ, ne boš učkala moža nikoli več, kaj bi živela, kakor nuna. Ampak zastonj so hodili za njo. Samo na moža je mislila, samo po njemu ji je hrepenelo srce. Sestavila je dolgo, prelepo pismo in ga poslala za njim v Ameriko. Če ima le malo srca, bo pisal takoj. Ali spet ni bilo glasu in ne pisma. Samo par kratkih tednov je trajalo njeno veselje. Spet je bil svet žalosten in pust, pesmi so umolknile.

Po leti je prišla bolezen med vaške otroke. Tudi njenega fantka je prijelo in v enem tednu je umrl. Še jokati ni mogla, tako jo je zadelo. Otrpnila je od bolečine. Še ono malo sreče, ki jo je imela, ji je vzela smrt. Ob žetvi je bilo. Pustila je žito na njivi, sedela je v bajti glavo naslonjeno v dlani in vedno nekaj mislila in premišljevala. Sosedje so ji poželi in spravili žito z njive.

Takrat so se začele tiste noči brez spanca. Vsa vroča je bila, razburjena, vse je vrelo v nji od obupa in žalosti in nekega neutešljivega hrepenenja. Ležala je na postelji in gledala skozi malo okence v nočno nebo. Zvezde so se svetile, oblaki so se podili, včasih je bila črna tema in veter in vihar. Ona je ležala in ni zatisnila očíj celo noč. Mislila je na otroka, kako je bi majhen in ljubeznjiv, kako se je smejal, kako je skakal, kako je bil bolan in kako je umrl. In na moža je mislila, na tisto lepo, edino poletje, ko je živela ž njim. Če bi bil on pri nji, bi jo potolažil, laglje bi ji bilo, pozabila bi na otroka. Zaželela si je k možu, kakor še nikoli. Pisala je vsak mesec v Ameriko, za maše je dala, devetdnevnic je molila, na božjo pot je šla. A pisma ni bilo in ni bilo. Po noči je vstajala in hodila k župni cerkvi poldrugo uro daleč. Ko je hodil cerkvenik dan zvonit, jo je kolikrat videl, kako je klečala zunaj na cerkvenem pragu in je molila. Strah jo je bilo in vendar je šla v temi k cerkvi prosit milosti in usmiljenja. Ampak Bog jo ni hotel uslišati. Leto je prešlo in jesen in Božič in ni prišlo pismo in ne tolažba. Spočetka so sosedje prihajale k nji vasovat, da bi jo malo razvedrile in razveselile. Ampak izostale so sčasoma, ko je postajala vedno bolj molčeča, samosvoja in skoro osorna.

Sneg je zapadel in ostala je sama v koči, mlada a zapuščena. Trami so pokali v tihi nočni tišini pošastno in tajinstveno.

Črna, prečna tema jo je obdajala v predolgih nočeh, pustih in praznih. Ni bilo moči dočakati svetlobe in novega dneva. Kakor v težki bolezni je ležala na postelji v brezuspešni žalosti, v brezuspešnem hrepenenju. Niti molila ni več. Najiskrenejše molitve niso pomagale, najbolj vroče prošnje so ostale neuslišane. Otrpnelo je srce, okamenela je duša. Mislila je, da bo umrla v teh gluhih, dolgih, črnih zimskih nočeh, umrla od samote, umrla od zapuščenosti. Čakala je dolge ure, da bi se oglasil korak, da bi spregovoril človeški glas, da bi se otrok zajokal, da bi jo kdo poklical. Ampak vse je molčalo. In tudi dnevi so bili polni molka in samote. Ves kraj je molčal, vas je molčala pod snegom, še vetra ni bilo. Šla je med ljudi in zdelo se ji je, da tudi oni molčijo. Kakor da je vse umrlo in otrpnelo, ves svet, cela zemlja.

In takrat je odločila, da pojde od tod iz tega kraja, da pojde v Ameriko iskat moža. Nič več se ni dalo tako živeti. Nič več ni mogla biti sama. In ko ji je prišla ta misel prvokrat, ji je postalo laglje. V tistem hipu ji je postalo laglje. In vse je nekako oživelo, oglasilo se je, zgenilo. Jug je privihral od morja sem in se zagnal v hribe, da so zažvenketala okna vseh hiš v vaseh in so gozdovi zašumeli svojo mogočno pesem. Bila je še le Svečnica, sredi zime še le in vendar je bilo, kakor da bi se bila spomlad zglasila.

V nedeljo potem je šla čez goro domov v svojo domačo vas. Šla je k Nacetu, k tistemu, ki jo je bil takrat pred petimi leti seznanil s Tonetom. Šla ga je vprašat, če kaj ve o njem in po svet je šla. On je bil z možem pri vojakih, dobro ga pozna, morda bo kaj vedel. Ampak tudi on ni vedel ničesar. Tudi njemu je bil pisal zadnjikrat lanske spomladi. Vendar je slišal, da je nekdo v neki drugi fari, v dolini nekje, pisal domov in da je pisal tudi o njem. Da ga je potrlo pri delu ampak da je že zopet zdrav, da jih skoraj sto Slovencev dela skupaj pri enem gospodarju. To je zvedel Nace po ljudeh nekako in je povedal Tinki. Rekla mu je, da misli v Ameriko. Da ji je umrl otrok in da nima več obstanka na bajti tako sama. Da pojde za možem in Bog bo že dal, da ga bo našla. Nace ni odgovarjal. Obljubil je, da pride na spomlad in bo kupil njeno kravico, da jo ne bo morala dati za vsak denar. Zaradi prijateljstva jo bo plačal, kolikor je vredna in ne vinarja manj. Poučil je Tinko tudi, kje naj si izposodi dvesto ali tristo kron, da bo imela za potovanje. Saj ni bila brez denarja in za silo bi šla lahko tudi brez posojila na pot, toliko ima že še, ampak boljše je, da vzame kaj več seboj. Tone je morda daleč notri v Ameriki in bo morala potovati tudi po kopnem še kaj časa predno pride do njega. Naj še piše par pisem in naj gre, kakor se je namenila. Morda ji je usojeno. Naj le gre, če ji ne da srce drugače.

Čisto potolažena se je vrnila nazaj. In kakor se je Tone pripravljaj na pot, tako se je tudi ona. Naročila je čevlje in obleko, za popotni list je prosila, davke je plačala. Nekako hitrejše so potekali dnevi, vedno se je spomnila kaj novega, kar je bilo treba še urediti in popraviti. Tudi gostača si je našla, cestarja Marka, ki se bo naselil tisto nedeljo po Veliki noči v njeni bajti. Tudi travnik je najel, pašo in dve njivi, drugo je vzel sosed. Otroku je dala narediti križ na grob, da bo našla, kje leži, ko bo prišla nazaj. Možu je pisala dvakrat, da se pripravlja na pot.

Tako je prišel čas, spomlad je prišla in Velika noč in treba je bilo vzdigniti se. Vse je bilo pripravljeno, denar je imela in popotni list, kovček nabasan. Nekaj žensk jo je spremilo k fari do pošte. Sela je v voz in poštar je pognal konje. Nikjer še ni bila, prav nikjer. Šest ur se je vozila s pošto in po noči so prišli na postajo. Vse polno ljudij se je suvalo in drenjalo tam. Nekteri so spali, drugi so hodili sem in tam in godrnjali, da je sitno čakati na vlak. Tudi ona je sedla v kot in je čakala z drugimi. Potem je šla z njimi po karte in čez stopnice doli na drugo stran. Vse polno luči je bilo v temi in vseh barv, rdeče in zelene. Čudno je bilo videti v temi črne vozove, svetle šine po tleh in železnice. Smrdelo je po dimu, ljudje so kričali in vpili. Spravili so tudi njo v voz in vlak jo drdral v temo. Še nikoli se ni vozila po železnici in prišlo ji je slabo. Tako korajžna je bila ves čas, zdaj pa jo je postalo strah, kako bo še vse in kako bo prišla do Amerike in našla moža. Drugo jutro so bili v mestu. Vprašala je po agenturi, kakor jo je naučil trgovec pri fari. Tam je bilo zbrano že dosti ljudi od vseh krajev: Dolenjcev, Gorenjcev in Notranjcev. Žensk ni bilo nič, le tri Kočevarice, ki pa jih ni razumela. Nekaki uradniki so jo spraševali za ime in so popisovali vse. Plačala je karto in pustili so jo v drugo dvorano. Tja je prišel zdravnik in je pregledal vse. Tudi nji je pogledal oči in vrat in jo je vprašal, če je bolna in ji dejal naj ne taji, če ji je kaj. Potem je prišel drugi gospod, ki so rekli, da je od policije in jim je pregledal popotne liste in tudi denar so mu morali pokazati. Tisti dan ni bilo transporta in morali so prespati na klopih v agenturi. Drugi dan zvečer so šli z njimi na železnico. Poln voz jih je bilo. Še več lučij je bilo, še več ljudi tam, še več kričanja. Vozovi so se zagibali in zabobneli v temo. Kakor blisk so švigale luči mimo in v hipu so bili ven iz mesta v polju. Kolesa so udarjala ob šine, vlak je škripal in ječal in nekaj, neka jezna, hropeča moč jih je nesla naprej in naprej. Spet jo je začela boleti glava.

Luči so se pokazale iz teme, zletele so mimo in izginile v temi. Vlak je ropotal skozi noč, skozi polja in gozdove, žvižgal je po hribih in dolinah, cvlilil in se zibal v ovinkih in dirjal, dirjal v daljavo, kakor splašena zver. Prešla je ura, ko-

lesa so zaškripala, vozovi so se vstavili. Na kolodvoru so bežali ljudje semtertja, kričali, delali nekaj, vozili tovore in jih zopet odvažali, loputali z vrati, mahali s svetilnicami. Spet je zasopel vlak, spet se je spustil v beg. In tako vedno naprej, celo noč, celo dolgo, neskončno noč. Zjutraj so bili že Bog ve kje. Tuji kraji so ležali ob tiru, v tujih nošnjah so stali ljudje po cestah in poljih in vse vasi so bile drugačne, kakor doma. Bele, zidane in tuje. Vedno več vasi je bilo, kolodvori so bili večji, še večji šunder je bil povsod, še večje beganje, še večji trušč. Včasih se je vozil vlak skozi mesta. Same visoke, lepe hiše, velike reke, mostovi, visoke cerkve. In zopet kaj novega. Lepa polja, zeleni gozdovi, tovarne s čudno visokimi dimnjaki, ljudi vse polno in sami tujci. Kakor obseden je drdral vlak po ravninah, zapičil se je v hrib, tema je postalo, bobnelo je v gori, v tunelu in kakor misel skočilo spet v solnce, v drugi kraj. Vasi so ležale ob cestah, mesta so se širila ob rekah, naštetih jih ni bilo moč.

Koliko je ljudij na svetu, strašno je ljudij na svetu! Kakor mravljincev jih je v gozdu, kamor stopiš, kamor pogledaš človek. Vse mrgoli od njih, nikjer ni miru.

Kakor kače so se vile šine iz enega kraja v drugi, iz dežele v deželo. Mesta so rastle. Strah je pogledati jih. Sama hiša pri hiši, sam kamen. Solnce zatemni od prahu in dima. In tak ropot, taka krika, vpitje, sodnji dan! V velikanskih kolodvorih se zbirajo železnice, pribobnijo, pridrvijo in odpiskajo spet kdo ve kam. Kakor mravlje se gnetejo ljudje na vseh vratih in vse vpije, vse hiti, vse se giblje. Celo peklo, vse ječi, grmi, pada, piska, cvili. Dim se vali pod visok, steklen strop, bela para pišči izpod koles...

Glava jo je bolela vedno bolj. Enkrat so se vstavili nekje, izšli iz vlaka obedvat v prostorno, zakajeno dvorano, visoko, kakor cerkev. Tudi ona je šla z drugimi ali jesti ni mogla ničesar. Nekteri popotniki, ki so bili ž njo, so jo spraševali kaj misli in kam gre. In smejali so se, ko je povedala, da gre v Ameriko iskat moža.

Amerika, Amerika je stokrat, tisočkrat večja, kakor vse, kar vidi tu. Tam železnice še hitreje drčijo po deželah, tovarne so velikanske, mesta neizmerna, hiše do neba visoke. In ljudij je! To ni nič, kar vidi. Ampak tam, tam v Ameriki je vse črno ljudij. In nihče nima časa in nihče se ne briga za te. Če si živ dobro, če si mrtev tudi. Kakor osa se moraš zapičiti med nje, izpodriniti tega in onega, prijeti se za kruh, kakor klop. Če se ne bojiš, boš imel denarja in vsega, ampak srce tvoje mora biti zelo pogumno. Še vraga se ne smeš bati in minute ne smeš zakasniti. Službo bo že lahko našla, službo, ampak moža svojega — eh, kakor kapljo v morju. Še misliti ni treba na to.

Stemnilo se je, noč je nastala. Sosedje so utihnili in zaspali.

Tesno je bilo v vozu, človek na človeku, zrak je bil težak, smrdljiv in dušljiv. Kakor hudi duh je besnela železnica čez tuje dežele.

Tinka je čula. Ni mogla zaspati. Trudna je bila, do smrti, ampak zaspati ni mogla. Oči so jo pekle, vse kosti so jo bolele in v prsih ji je bilo tesno, da je komaj dihala. Kam gre, kam? Kaj jo čaka tam v svetu, v tem hrupu in nemiru? Nobenega svojega nikjer, nobenega kotička, da se stisneš vanj, nobene duše. Vsega je konec. Kdo ve v kakšnem peklu se je izgubil njen mož, med kakšnimi hudobnimi ljudmi. In kaj še le njo čaka, sam Bog ve kaj strašnega in žalostnega. Strah jo je bilo. Srce je udarjalo, v prsih jo je tiščalo, glava jo je bolela. Kakor obseden je dirjal vlak v temno noč.

In se je zopet zdanilo in še bolj tuji so bili kraji. Velikansko mesto se je širilo na vse strani in umazan oblak je stal nad njim. Vsi so stopili iz voz. Prišli so ljudje in so jih peljali nekam kakor čredo ovac. Zaprli so jih v veliko hišo, ki je bila polna ljudij, kakor ulnak čebel. Po dvoranah so stale ozke postelje, kakor mrtvaške krste in nad njim so bile še druge ravno tako tesne. Na dvorišču in na stopnicah in po hodnikih je bilo polno ljudij. Govorili so tuje jezike, eden ni razumel drugega. In se je Tinka spomnila na Babilonski stolp, od kterege so se učili v šoli. Ravno tako strašno je bilo. Vsi ljudje so imeli tuje obraze, temne, zategnjene, nevesele. Sami obsojenci. Kakor ona.

Vedno bolj se je bala Tinka. Tam onkraj morja sedi velikanska pošast in čaka na njo in na vse te ljudi. Pogoltnila jih bo v peklensko zřelo in nikoli več se ne bodo zasmejali in nikoli več ne bodo veseli in brez skrbi. Že so zaznamenovani, že je padlo prokletstvo na nje, na zbegane, obsojene sirote. Že jih stražijo ti priganjači s kapami na glavah in trdimi, neusmiljenimi očmi. Nikakor se ne morejo umakniti, nikamor pobegniti. Davno že je umrl Tone in fantek je umrl in ničesar vselega ni več na svetu za njo in samo strah jo čaka povsod, samo grde pošasti jo bodo plašile povsod. Sama bi bila rada zopet, sama še enkrat. Ali vedno več ljudij je bilo okoli nje, vedno bolj so vpili, vedno bolj so bili hudobni. Silili so v njo in so jo izpraševali, ona jih ni razumela.

Pokrila je obraz z ruto, stisnila se je v nekaki kot in je zajokala. Bala se je, bala, bala.

Amerika, to je krik in vpitje in trušč in hrušč same železnice, same tovarne, sam nemir, vse divje, vse obsedeno. Boji se Amerike, boji se zelo. Ni ji mogoče uteči. Že pada v prepad. Sam stok in jok je doli, samo obupanje.

Prišli so jo klicat k jelu, pa se je še bolj stisnila v kot. Popoldne so se odpravljali ljudje proč na barko, klicali so jo in silili, pa se ni hotela makniti. Prijemala se je za stole in za mize in zatulila je prežalostno.

»Nikamor ne grem! Pustite me, mene je strah! Mene je strah neizrečensko! Usmilite se ljudje, če ste kristjani. Jaz sem obsojena, ampak ne grem z vami nikamor.«

Pustili so jo in so odšli. In prišli so drugi namesto njih in so ji prigovarjali in so jo mirili. Našli so nekega Kranjca, ki je moral zaradi očij nazaj domu. Njemu so jo izročili. Vabil jo je, da bi šla z njim nazaj domov, ampak jo je bilo strah pota — vsega jo je bilo strah. K nogam mu je padla, njegovih kolen se je oklenila in prosila ga je z vzdignjenimi rokami, naj ji prizanese, naj jo pusti pri miru.

Pa sta prišla še dva in peljali so jo na železnico. Vsa umazana je bila, vsa razkuštrana in tako jo je bilo strah! Pa je spet zdivjala železnica, kolesa so zaropotala. Tinka je zajokala, padla je pred klop na tla in je začela moliti na glas. In celo dolgo pot, čez vse tuje nemške kraje je vpila in molila.

Nikoli več ni prišla v domače hribe. Zaprli so jo v veliko poslopje, kjer je bilo polno drugih žensk, ki so tudi molile in jokale, pele in se smejale cele dneve in cele noči...

Iz previdnosti.

Tašča: »Torej z bogom, Tinče. Na kolodvor moram iti, da ne zamudim vlak...«

Tinče: »Nič se ne boj, babica. Tatek je dal že danes zjutraj uro za eno uro naprej...«

Nobel.

Ječar: »Marš v ljuknjo. Vsaki teden imaš post!«

Potepuh: Post? Na to se pa res veselim. Ribe imam zelo rad...«

MAR. KMET:

ČEMU?

Ej, kaj bi vam pravil!
Vse sem zapravlil,
veselje in zdravje in dušo in vse —
In duša mi plove
in misli brnijo —
Tja nad vrhove
si pač še želijo —
In?
Ha! — Kaj bi vam pravil,
vse sem zapravlil —
veselje in zdravje in dušo in vse —
In vse — — —

J. ADLEŠIČ:

MODRI IZREKI.

Skrbi, da bodo tvoji otroci raje omikani nego bogati; kajti upi omikanega so več vredni, nego bogastvo neizobraženca.

Rajši zapusti svojim otrokom častni čut nego denar.

Izobrazda ima na vsakem mestu svojo stalno vrednost, kakor zlato.

Ni je lepše stvari, kot prav izomikan človek.

Ko so Epikteta vprašali, kdo je bogat, je rekel: »Vzdržljivi.«

Pri jedi pomisli: Hraniš dva gosta, svoje telo in svojo dušo; kar daš telesu, vržeš kmalu zopet od sebe; kar daš duši, obdržiš za vedno.

Revščina ne prizadeva bolesi nego poželjenje; bogastvo te ne oprosti strahu, nego pametna razsodnost. Bodi torej razsoden, potem ne poželiš več bogastva niti ne potožiš čez revščino.

Prekoračiš-li mejo, postane ti najprijetnejše najneprijetnejše. —

Smeh opice in pretenje prilizovalca sta enako vredna.

Dajaj od svojega premoženja tujcem in revežem po svoji moči! Kdor ne da potrebnim, tudi sam nič ne dobi, ko je potreben.

Kroti poželjenje, da poželjenje ne vkroti tebe.

Vinska trta nosi tri mladike: veselje, pijanost, zločin.

Previdni se ne žalosti radi tega, ker nima, nego se veseli nad tem, kar ima.

Nič ni prijetno samo po sebi; šele navada naredi prijetno.

MUZIKANT TINE.

Za pet ran božjih, dajte, hitite, možje, Tine je zmrznil! Pojdite brž, jaz ne vem, morda je še kaj življenja v njem!«

Kakor bi jo bil z neba vrgel, tako je planila Žebiščekova Katra predlanskim na svečnico v Petranovo gostilno, ki je stala par sto korakov zunaj vasi ob cesti. Trije možaki in krčmar so ravno resno in glasno preiskovali, kdo je hotel pri domini goljufati na ta način, da je pristavil sedmico k osmici. Ko je planila Katra v sobo, so jim popadali kamenčki iz rok, nekaj na tla, nekaj na mizo, in možje so obsuli trepetajočo žensko s vprašanji.

»Kdaj, kje, kako? Tak daj no, govori!«

»Na, pij, in povej hitro,« ji je ponudil Petran kupico vina.

»Čakajte, da pridem malo k sapi,« pravi Katra in pokusi vino. »Bog povrni, Petran! Kriste, srce mi hoče kar prsi razbiti. Pa pojdite, vam bom med potjo povedala.«

Šli so vsi štirje možje im Katra je začela:

»Veste, grem včeraj, pravim n j e m u: V omari imaš mleko in kavo, pravim, pa si skuhaj jutri zajutrek, pravim, jaz bom šla drevi k izpovedi, nisem bila že od svetih treh kraljev, pravim, potlej bom pa pri Franci čez noč, pravim — pri sestri, veste, tisti, ki ima Dominetovega Antona — pravim, da ne bom jutri tako zgodaj hodila od doma, ker je tako daleč. No, pa sem bila snoči pri izpovedi, davi sem šla k obhajilu, potem sem pa še po maši nekaj časa molila. No, pa grem, pravim, moram iti, da ne bo stari hud, če mu prepozno skuham kosilo, saj veste, kakšen je. Grem, grem, pa ga vidim tam pri oni visoki smreki, veste, ki je lani strela vdarila vanjo. Joj, pravim, Tine, kaj te nič ne zebe, ki kar tako tukaj v snegu sediš? Pa nič, nobenega glasu, tam sedi, harmonike na kolenih, pa se naslanja. Joj, pravim, zaspal je. Tine, pravim pa ga stresem za ramo, daj, vstani, zmrznil boš! Kaj mislite, da se je ganil? Tine, oj Tine, ga začnem klicati, prav na ušesa, sem mu zakričala in tresla sem ga, pa kaj, kakor bi oni-le grm, pa vsaj zašumi. No, potlej se mi je pa kar kri vstavila, veste, kaj se mi ne bi! No, pa sem tekla, kar sem mogla, da sem vas dobila. Morda se ga še lahko oživi. Saj dosti ni bil vreden, Bog daj njegovi duši v miru počivati, nocoj spet ni dal celo noč miru s tistim mehkom, pa še druge je zavajal, celo božjo noč so kričali in razsajali; pa tako velik praznik je, saj pravim...«

Šele zdaj si je Katra dovolila sekundo odmora in to je porabil Petran, ki se mu je stvar malo čudna zdela, in je vprašal:

»Kako pa je to, da ga ni prej nihče videl, saj so vendar ljudje šli davi k maši? Pa če bi bil med mašo tja prišel, od maše grede bi ga bil tudi lahko kdo videl!«

»Kaj vem, kako je to, res,« pravi Katra z jokavim glasom; »so že nekateri ljudje tako slepi, da ne vidijo družega kakor to, kar jih prav v nos dregne, ali pa so tako hudobni, da so si mislili: Naj zmrzne, škoda ne bo velika. Da sem ga morala ravno jaz najti! Pa kaj sem ga šla, reva, trest, da bo morda po smrti k meni hodil!«

»E, nič se ne boj,« jo je podražil Petran, ki je pri celi stvari čutil nekaj posebnega, česar ni mogel spoznati, »ne bo hodil k tebi ne, si že prestara.«

»Sneti dedec,« se je vježila Katra, »zdaj se pa še norca dela, saj pravim . . . Vidite ga, leondi sedi, ravnotako kakor prej.«

Res je sedel tam Tine, kakor je bila Katra povedala, naslونjen na obsežno deblo stare smreke, na kolenih harmonike, na teh roke navzkriž, glavo na rokah, kučmo potegnjeno globoko na oči.

»Tine!« so začeli klicati možje, da je glasno donelo v gozd in so drevesa začudeno šepetala. Ali muzikant se ni ganil, niti z očesom ni trenil, sedel je tam, in če bi klical panju, bi bilo ravno isto.

»Zastonj, je vse zastonj,« je dejala Katra, »mrtev je, mrtev, čisto mrtev.«

Petran ga je prijel za roko.

»Mrtev še ni popolnoma, saj je še ves gorak. Jaz mislim, da ga bo še lahko oživetil. Primimo ga brž in ga nesimo k meni. Ti, Katra, vzemi harmonike —«

»Veš, da se jih ne dotaknem,« se je branila Katra, »še tako morda ne bom imela miru pred njim.«

»Eh, ti si mi prava,« je zagodrnjal Petran, »pa naj tukaj počakajo.«

Poskusil je vzeti Tinetu harmonike izpod rok, a te so se krčevito oprijemale godala in niso hotele izpustiti.

»Pa nesimo vse skupaj domov,« je dejal Petran in prijel zmrznjenca pod pazduho, en mož mu je pomagal, dva sta zagrabila pri nogah. In — oj čudo! Karta je skoraj skoprnela od strahu: ko so možje vzdignili muzikanta, se je desnica povesila ob trupla, levica pa je trdno držala harmonike, en prst je pritiskal par tipk, meh se je raztegnil in zahreščal tako čudno, da je še možem postalo tesno pri srcu.

»Ta ni nikoli izveličan,« je dejala Katra, vsa v trepetu, »Bog se usmili, jaz ga ne bom več gledala, grem domov. Saj on bo že itak godrnjal, kod da hodim. Križ božji, tega ne bom svoj živ dan pozabila!«

In odšla je tako hitro, kakor bi jo že podil duh ranjkega Tineta. Seveda se ji je mudilo, da kolikor mogoče kmalu začne svoje delo. In res je kmalu začela. Še predno je prišla v vas, je srečala Korenovo Nežo.

»Kam greš, Neža?«

»Grem k maši, davi je bil stari. Ti si že bila?«

»Sem bila, reva! Veš, da se vsa tresem, pa ne od mraza, ampak od straha. Saj pravim, nesreča nikoli ne počiva. Grem ti davi od maše, kaj ti ne najdem Tineta, muzikanta, zmrzlega tam pod smreko?!«

»Beži?! Ni mogoče!«

»Če ti pa rečem! Kar pojdi, saj ga boš videla, k Petranu so ga nesli. Jaz moram iti.«

Malo naprej je srečala Lužarjevo Leno, Ivajevo Jero, Cimermanovo Pepo in vsem je povedala žalostno novico; Miščekove Reze ni pogledala že več mesecev niti s koncem levega očesa, a ko jo je tisti dan videla na pragu, jo je prijazno pozdravila in hitela, da ji izroči svojo pošto — kar je bilo obema v spravo. V petih minutah je vedela vsa precej velika in raztresena vas, kakšna nesreča se je zgodila, in če bi bil Petran malo manj skop, kakor je bil, bi bil Žebiščekovi Katri nakazal posebno nagrado, kajti pol vasi mu je nagnala v gostilno v primeroma kratkem času; ali pa vsaj odškodnino bi ji bil dal za to, da jo je mož doma ozmerjal do joka, češ: »Babnica ti hodi okoli in prenaša pošte, jaz pa tu doma kolnem, otroci jokajo in prašiči krulijo.«

Med tem so se možje, ki so bili vzdignili Tineta, posvetovali, kaj naj naredo ž njim. Bili so pa različnega mnenja. Dočim so trdili oni trije, da je mrtev in da bo kmalu trd, se je Petran rotil, da se da zakopati takoj v sneg, če je Tine mrtev.

»Malo pijan, to se reče, ne malo, ampak precej ga je imel pod kapo, pa se je vsedel v sneg in zadremal. Seveda bi bil zmrznil, da ga ni Zeliščekova našla.«

»Pa kako ga spraviti k zavesti?« je vprašal eden od onih treh, praskaje se za ušesi.

»Hm,« omeni drugi, »meni se zdi, da je najboljše, če ga denemo na peč, morda se otaja.«

Ta salomonski nasvet ni povsem ugajal, zato so zmrznjenca za enkrat dali samo v kuhinjo, ki je bila tudi topla dovolj, da bi se lahko otajal, čeprav ne tako naglo kakor na peči, in poslali po učitelja.

»Te presnete buče,« se je razjezil šolnik, »vedno in vedno dudlam otrokom v šoli take reči, pa seveda: pri enem ušesu noter pri drugem pa vun. Povejte tepcem, naj ga drgnejo s snegom, jaz nimam časa, da bi tja hodil.«

Prenesli so trej Tineta v vežo in baš so hoteli začeti z njegovim prebujenjem, ko — — — se Tine, sam samcat, pristni in pravi muzikant Tine zahahlja na vse grlo, da bi se bil kmalu v resnici zadušil, skoči kvišku in zagode tisto hitro:

»Oj ti fantič presnet',
kaj si storil deklet'« —

Harmonike je imel namreč še vedno pri sebi, ker jih ni, pa jih ni pustil iz rok, kakor tudi so mu jih skušali vzeti.

Da ne bo kdo rekel, da ga hočem imeti za norca s tem, da

mu natvezam tako tabakovo (piškavo, prazno) bajko, zapišem tukaj dobesedno, kakor mi je pravil Tine:

»Vejo, gospod, (Tine je zelo uljuden, kakor menda ne vsi muzikantje) jaz pa Žebiščekova Katra sva se gledala, kakor pes pa mačka. Vedno in vedno je jezikala povsod proti meni, vejo, pa sem si mislil: Čak, ti zlomek babji, enkrat ti jo bom zagodel, da ti bo do smrti šumela po ušesih. No, takrat grem po cesti sem od Slemen, kjer sem prejšnji večer igral v Čarmanovi gostilni, pa ti jo vidim od daleč, zamišljeno je gledala v tla in menda govorila sama s seboj, kajti, vejo, ona nikoli ne molči, še v spanju klepeta, kakor mi je pravil Žebišček enkrat, ko je bil malo v rož'cah. Tedaj mi šine v glavo modra misel, jaz pa — smuk — s ceste v gozd, med drevesi nazaj, pa se vsedem pod tisto smreko in čakam. Pride, pride, me začne klicati, tresti, a jaz sem se čisto potajil, samo na pol očesa sem gledal, kakšen obraz je delala. Čez nekaj časa odide, jaz vstanem, pa se spomnim: nak, pravim, Tine le še malo počakaj, po te bodo prišli. Stojim nekaj časa, gledam, jih zagledam, pa se vsedem nazaj. Malo mrzlo mi je bilo, no, pa sem potrpel...«

No, in potem mi je pravil vse tisto, kar ste že slišali.

»Nazadnje,« je rekel Tine, »pa se mi je zdelo že preneumno igrati mrliča, pa — hop —! Ali so vam vresčali! Katra me zdaj ne pogleda, še tako ne, kakor mačka psa. Pa kaj to! Briga me!«

In tako se je zgodilo, da Tine še danes igra, ko so ljudje že takrat — predlanskim — skoraj dajali za maše zanj. — — —

J. P. CVETAN:

BREZ KRUHA.

Mrzla burja je zabrila črez mestne ulice in ostre snežinke so nadležno padale na otrpla lica ljudi, ki so hiteli urno po svojih opravkih.

Iz tovarne je stopila velika gruča delavcev na sneženo cesto. Krčevito so se stiskali v svoje slabe povrhnje suknje, da bi se vsaj malo ubranili mraza. Ura je bila deset. Molče je šel vsak svojo pot. Na obrazu teh ljudi se je kazala trpkost in žalost, na nekaterih se je izražala na ustih jeza, toda v srcu so čutili vsi eno: da so brez dela. Ravnatelj tovarne jim je, četudi nerad, naznanil, da se mora delo vsled nekih zaprek ustaviti. In ker ne bo dela, tudi kruha ne bodo imeli. Reveži si komaj toliko zaslužijo, da se sproti preživijo; kdo more kaj na stran devati za poznejše slabše čase.

»Hej, Jernej, kam jo boš zavil?« vpraša eden izmed delavcev mlajšega tovariša.

»Kam? ... Rekel bi, domov!« mu odvrne Jernej ter pospeši korake.

Tovariši, vedoč, da je Jernej najrajši sam, so ga pustili iti samega naprej...

Šel je naprej Jernej, delavec brez dela, brez kruha. Počasi je hodil, zroč v tla. Imel je mučne misli. Kako zdaj živeti? Kje dobiti delo? Jel se je ozirati okrog. Srečaval je imenitne kočije, v kojih so sedeli gorko oblečeni ljudje, ki so bili veseli. Zavidal jim ni Jernej sreče. Ko je prišel do kavarne, je zaslišal glasen smeh, ki je prihajal skozi vrata. Srečni ljudje! Skozi okno je videl polno miz zasedenih, na kojih se je kadila topla kava. Kako je bil potreben Jernej! Kako ga bi pogrela! Domov bi šel in žena bi mu jo ponudila, če bi jo le imela...

Gazil je dalje sneg. Stopil je s trotoarja na cesto. On, delavec, ni za trotoar. Komaj je še hodil. Toda vkljub temu je pospešil korake...

Prišedši domov, je omenil ženi ves svoj položaj. Ni ostal dolgo doma, ampak se je izgovoril, da gre drugam delo poiskat. Imel je dober namen. In šel je ven...

Začutil je, da je lačen in žejen. V žepu je imel še nekaj krajcarjev. Prišel je do gostilne in vstopil...

*

Zabrila je zopet burja in mraz je pritisnil skozi ubito okno bornega stanovanja Jernejevega. Otroci so znova zaječali, mati pa je zaihtela.

»Zebe me, mati,« je zajokal mali sinček in se stisnil k materi.

»Mraz mi je,« zajoče sestra.

»In lačni smo.«

Objokane je imela oči mati. Mrzla je bila izba in kruha niso imeli. Ni bilo drv, ki bi jih vtaknila mati v peč, da bi se ogrela izba in kruha ni bilo, da bi se nasitili lačni otroci. In oče je povrhu še brez dela. Žrtvovala bi se za otroke, a kje vzeti kruha... Kruh bi že imela, ko bi imel mož delo. A Jernej je bil priden delavec, toda prišlo je, da se je ustavilo v tovarni...

»Kruha, zebe nas,« so zajokali še enkrat otroci.

Toda mati jih je samo potolažila, prošnje jim ni mogla uslišati. Bo že boljše. Oče je odšel iskat delo. Kmalu mora priti domov z veselimi naznanilom, da ima delo. In potem bomo imeli zopet kruh...

A otroci se niso mogli potolažiti. Lačni so bili zelo. Jedli že niso od včerajšnega večera...

»Kruha, kruha, kruha!«

Zunaj je brila burja s svojo otožno pesmijo, v izbi pa se je slišalo ječanje otrok in ihtenje matere, ki je nestrpno pričakovala, kdaj pride mož domov. Vsak ropot jo je vznemiril, še celo njeno ihtenje je pozvročilo, da je poslušnila, če že gre mož.

Toda moža še ni bilo domov.

Zena še ni obupala. Upala je, da pride mož domov vesel z naznanilom, da ima delo, morda še celo z denarjem, ki ga bo dobil že naprej. Potem bo šla kupit drva in kruha. Zakurila bo, da bo toplo v izbi in nasitili se bodo...

Toda tega sladkega upanja ni imela dolgo. Kajti obšle so jo zle slutnje. Kaj pa, če Jernej sploh domov ne pride; če se ž njim kaj hudega ne pripeti...

A tudi te zle slutnje je opustila. Ko so se otroci pomirili, se je udala sanjam, ki so imele lepo vsebino. Prišel bo čas, ko dobi njen mož lepo stanovanje, obstoječe iz več sob, ki bodo gorko zakurjene. Otroci se bodo lepo igrali, iz peči bo prihajala blagodejna toplota in na mizi bo stala cela vrsta najboljših jedil. To bode čas, ko ne bode več pomanjkanja, ko bo zavladala blaginja...

Pa to so bile samo sanje.

»Kruha, kruha, kruha!«

Zajokali so zopet otroci, kakor začivkajo mladiči v gnezdu in tožili so, da jih zebe. A mati jim ni mogla pomagati. Čakala je le še moža...

*

V gostilni so sedeli sami delavci. Pijani so bili vina in jeze. Začeli so kričati. Čokat, majhen človek je stopil na stol in je jel jecaje govoriti:

»Delavci! Komaj, da še živimo. Delamo kot živina in za plačilo dobimo toliko, da moramo stradati. Nazadnje pa nas še odslove. Kako naj zdaj živimo? Kje si naj vzamemo kruha? Toda udati se ne smemo, da bi nas pitali s stradanjem! Kje je pravica?«

»Kje je pravica?« so zakričali delavci. »Ni je. Sem z njo!«

»Saj imate pravico,« se oglasi Jernej, tudi že malo pijan.

»Kaj? Kako govoriš? Izdajalec!« so se slišali divji glasovi.

»Dajte, da govorim jaz!« zakliče Jernej.

»Govori!«

»Če imamo delo, živimo lahko; če ga nimamo, smo na robu propada. A kje dobiti delo? Delo je v tovarni ustavljeno. Ravnatelj je nam delo ustavil, ker je moral. A vedite, da je on še večji revež ko mi. Mi nimamo ničesar, njemu pa, kar ima, bodo prodali. Izgube ima več kot štirideset tisoč goldinarjev...«

»Lažeš. Ven ž njim! Izdajalec!«

Priletela je Jerneju v glavo steklenica, da je padel na tla. Hkrati je vse umolknilo. Izvršil se je zločin.

Človek, ki je branil s svojo pravico drugega človeka, je bil ubit.

Potuhnjeno in počasi so začeli delavci zapuščati gostilno. Dva orožnika sta prišla in jih nekaj aretirala...

Pripeljal se je rešilni voz ter odvedel onesveščena Jerneja v bolnico...

*

Jernejeva žena se je zbudila iz mučnih sanj. Nekdo je trkal. Šla je odpirat.

V izbo je stopil delavec, Jernejev prijatelj, ter je naznanil nesrečo njegovi ženi.

»Bog!« je vzkliknila žena. Več ni mogla. Bila je kakor v nezavesti.

Ko je oni odšel, so se stisnili otroci k materi in so jo vprašali:

»Kaj se je zgodilo z očetom?«

»Nič, mali moji... Kruha bo prinesel.«

*

Jernej je v bolnici umrl še isti dan. Žena in otroci so ostali — brez kruha...

„Halo, mamica, kupite kaj, imam fino platno.“

„Od vas že ne, zato ker imate kratek meter.“

„Kratek meter? In če je kratek, je pa zato bolj debel.“

Potepuh napade uglednega gospoda: „Dajte mi tako vašo denarnico in uro!“

„Oprostite prijatelj, s kom imam čast?“

ANTON B.:

VIPAVSKI SNUBAČI.

»Oče, mati, dober večer,
dober večer, hčerka zala! —
Glej jo, glej jo, kakor srna
plaho v izbo je zbežala...

Ej, na mizo gospodinja
dene okajeno kračo,
iz pepela pa izkoplje
turšično pogačo.

Očka ključ vzemó od hrama,
očka stara korenina
in snubačem vince toči,
lepše od cekina.

Kakor ogenj vžiga srca —
»Gospodar na mnoga leta
vam in vnukom! Bog vam živi
vrlega dekleta...«

Mati skliče hčer iz izbe.
Pride; glavo povešeno
in v očeh, iskrečih sreče,
nado tiho izpolnjeno...

Plašen zre za hrbtom snubca
mladec v deklico zardelo,
viha brke mahovite,
kakor starci resni, smelo.

Stara dva in njuna hčerka,
hčerka zala — majhna dota —
a pri vincu se iskrečem
starec s starcem brž pobota.

MILICA BOR:

V DOLGOČASJU.

Dolgočasili smo se, kakor se je dolgočasil mrzel zimski dan, ki je zrl medlo skozi okno. V sobi je bilo toplo, skoraj vroče a kljub temu smo sedeli okoli peči. Toplota se je razlivala po telesih; sprva smo se počutili prijetno, a potem je leglo na nas nekaj težkega, lenega in zdelo se je, da nas ta toplota priklepa na stole. Nekaj časa smo se učili, a kmalu so ležale knjige zaprte pred nami, a mi smo nataknjeno in sitno zrl predse: natihem smo se jezili, čeravno nismo vedeli čemu. Lica so gorela, iz oči je sijala preteča nevolja. Vročina nas je omamila in nas zazibala v težko utrujenost. Pričel se je navaden pogovor a je utihnil, kajti besede so donele rezko, zadirljivo. Spogledali smo se, obrazi so se hoteli nasmehniti, a so se zresnili nenadoma. Morilo nas je dolgočasje, a ta težka toplota je legla na prsi kakor mora; pustega nedeljskega popoldneva pa ni hotelo biti konec. — Včasih se je ozrl kateri

na vrata, za njim drugi, tretji. Na vseh obrazih se je jasno bralo enoinisto vprašanje: Kdo nas reši dolgočasje? Pogosteje so romali pogledi k vratom vsi smo pričakovali. Potrkalo je. Pretegnili smo se, na licih je zatrepetal žarek veselja, ali bolje: radovednosti. Vendar!... Vrata so se odprla, vstopil je naš molčeči in tihi bratranec — poosobljeno dolgočasje.

LISTNICA UREDNIŠTVA

Naročila, reklamacije, pritožbe, rešitve ugank i. t. d. naj se pošiljajo naravnost na Vydrovo tovarno hranil v Pragi VIII., rokopisi pa na Zofko Kveder-Jelovšek v Zagrebu, Ilica 20.

Gorska. V Vaši pesnici je mnogo iskrenega čustva ali oblika nikakor ne zadostuje. — **M. V. v M.** Pesnice ne morem natisniti, zaradi lista se obrnite naravnost na Vydrovo tovarno Praga VIII. Morda Vam pošljejo tudi koledarček. — **Š.** Ne bom natisnila — **Draga.** Nekaj lepih, pretresljivih tonov — a vendar začetniško. — **Vekoslav.** No, končno vendar nekaj originalnega! Že celo dopoldne sedim pri pisalni mizi in čitam pesni devi in domovini, vinu, smehu, žalosti, poštenju — ampak vse je že obrabljeno, stokrat povedano, stokrat premeleto. Vi hočete peti — vzgoji! Dozdaj so se o ti koristni umetnosti pisali sicer le suhi članki Vi pa bi radi — poleta, pesnic! Žal, vseh ki ste mi jih poslali, ne morem natisniti, eno pa prav rada polagam na oltar tiskarskega črnila. Evo je:

Vzgoja, silna moč narave.
Vzgajaj gore in nižave!
Če ne vzgajaš mi otroka,
tvoja slabo vodi roka!

Ne spoštujte te starost,
srepe zre na te mladost!
Toraj vzgoja silna moč,
vzgajaj dobro dan in noč!

Glagijator. Lani mi je poslal nek Goršek črtico »Koreninar« in je dobil za njo tudi honorar. A črtica je bila preplonkana iz nemške čitanke. — **Marija.** Zelo ljubeznjivo — ampak ni za tisk. — **Nita.** Naivno, zelo naivno! — **Stric Matija.** Ni ravno slabo za prvi začetek. Natisniti pa le ne morem.

Vseбина: NEMO: Pesem. — IVO TROŠT: Prepozno. — ELVIRA DOLINAR: Osveta. — PAVLINA K.: V imenu postave... — TONE RAKOVČAN: Pisemce. — Tedaj, oh, tedaj... — TONEJ SELJAN: Pesem in pevec. — ZOFKA KVEDER JELOVŠEK: Tinka. — ANTON B.: Vipavski snubači. — J. ADLEŠIČ: Modri izreki. — SLAVKO TABORSKI: Muzikant Tine. — J. P. CVETAN: Brez kruha. — MAR. KMET: Čemu? — MILICA BOR: V dolgočasje. — Listnica uredništva.

Izdajatelj in za uredništvo odgovoren: F. Vydra v Pragi VIII.

Tisk firme Zdeněk Binko v Pragi II., Vodičkova 22.

Anton Kukovič, Zadobrova št. 39., Celje. Prosim, pošljite mi eno vrečico s 5 kg. Vydrove žitne kave, kojoj mi drugi tako toplo priporočajo.

Ivan Lenarčič, krojač, Ponikve, pošta Videm pri Dobrepolju. Prosim, pošljite mi nemudoma 5 kg. Vaše žitne kave, ker brez nje moja družina ne more biti.

Marijana Ozebek, Dobrava, pošta Javarnik. Prosim, pošljite mi takoj 5 kg. žitne kave, ker jo zelo pogrešamo, kajti čez vse nam najbolj ugaja.

Andrej Pust, c. kr. sodni sluga, Ribnica na Kranjskem. Prosim, pošljite mi zopet vrečico Vaše žitne kave, ker je res izborna. Niti eden zajuterk se ne sme skuhati ne da bi mu ne bila primešana Vaša kava.

Simon Suhadolnik, rudar v pok. Dragovško, pošta Litija. Prosim, pošljite mi zopet 5 kg. Vydrove žitne kave, katera nam zelo dopade.

Franja Svetlin, Studa št. 29, pošta Domžale. Pošljite mi prej ko mogoče 5 kg. Vaše žitne kave, ker je že težko pričakujem.

Marija Svatoňova, soproga trgovca, Chrast pri Chrudimu. Z zadnjo pošiljateljico konzerv po 6 vin. smo nad vse zadovoljni. Vsakemu jih priporočamo kot okusno in poceni jed. —

Jaroslav Ureš, Zvodava 123. Vaša žitna kava »Vydrovka« nam zelo prija in kakor hitro nam bo pošla, si jo naročimo. Tudi Vaše juhe ne moremo prehvaliti. V tej kratki dobi smo jih uporabili že nad polovico. —

France Vavra, kovač, Košutka, Bolevec pri Plznu. Dovoljujem si Vam izreči sodbo o Vaši žitni kavi. Pokusil sem že razne podobne izdelke toda vsi se morajo skriti pred žitno kavo, le ta zasluži vse priznanje. Mi in naši fantje ne moremo biti brez nje. Predno pride Vydrovka, je cela rodbina vznemirjena. Zakaj naj bi kupovali drago zrnato kavo, ko se lahko dobi boljše in zdravejšo? Naši 4 Vydrovčani so kerlci, rudeči in debeli, veselje je videti, s kakšno slastjo uživajo Vydrovko. —

Vaclav Vejdělek, učitelj, Zasmuky. Ker mi Julep — pijača za abstinentne — tako ugaja, naročam 50 steklenic. Čestitam Vam, da ste vzeli abstinentne pod okrilje! Dolgo sem čakal, če boste spoznali situacijo — in dobro ste jo pogodili. —

Fr. Žákova, posestnikova soproga, Hruszatice, Galicija. Vaš Vydrov malinovi grog nam je zelo ugajal vsled tega ga vsakemu toplo priporočam. Pošljite mi po pošti obratno 4 steklenice. —

Minka Levičar, Velika vas 44, p. Beljak. Blagovolite mi poslati zopet 5 kg. Vydrove žitne kave. Sedaj sem jo kupovala en čas tu, je sicer malo bolj po ceni, zato pa manj dobra.

Ivana Ekart, posestnika hči, Prepora, Račje. Prosim Vas, pošljite mi takoj zopet 5 kg. Vaše dobre žitne kave, ker mi je zelo dolgčas po nji.

Anton Ogris, Dolčaves, Žihpolje. Ker sem jaz zelo zadovoljen z Vašo žitno kavo, prosim, blagovolite jo poslati tudi p. Fr. Oblak-u eno vrečico.

Zofija Scharlach, Podgora št. 33., Prim. Zadnja vrečka Vaše dobre žitne kave gre h koncu, zato, prosim, da mi pošljete novih 5 kg.

Simon Herzl, posestnik, Nezbiše 31, p. Pristova. Blagovolite mi poslati zopet 5 kg. Vaše prav dobre žitne kave, jo že komaj pričakujemo, ker ne moremo biti nič brez nje.

Lenart Hudej, kolar, Gorče, Libeliče. Naznanim Vam, da sem z Vašo žitno kavo prav zadovoljen, je res izvrstna, da bi brez nje ne mogel biti.

Marica Poženel, posestnica, Podgorami, Idrija, Kranjsko. Prav pri-
srčno se Vam zahvaljujem za Vašo neprecenljivo žitno kavo, kajti vsem
jako ugaja. Radi finega okusa jo tudi drugim priporočam. — Prosim,
pošljite mi zopet 5 kg.

**Ivan Podlogar, gozdni čuvaj, Krvavapeč, pošta Velike Lašče, Kranj-
sko.** Prosim, pošljite zopet 5 kg. Vydrove žitne kave, katera nam zelo
ugaja.

Marija Carli, učiteljica, Studeno, pošta Postojna, Kranjsko. Izvolite
mi prav kmalu poslati vrečico Vaše kave, drugače mi družinica ne pije
več »kofeta«.

Frančiška Perne, posestnica, Trzin št. 113, Kranjsko. Prosim, pošljite
mi zopet 5 kg. Vydrove žitne kave, katera nam tako ugaja, da ne mo-
remo druge piti.

**Oroslav Peček, krojač in posestnik, Ljubljana, Malečolnarske ul.
št. 3.** Vaša Vydrovka zasluži najboljšo priznanje, zato nam je pošljite
zopet 5 kg.

Ivana Petelin, posestnica, Borovnica št. 108. Prosim, pošljite mi
5 kg. kave, ker mi zelo ugaja.

Tudi po zimi ne zapiraj otroka v sobo. Naj skače zunaj
na zraku, kolikor je le mogoče. Seveda moraš paziti, da bo
otrok primerno oblečen in obut, da nima premočenih čevljev
in nogavic. Ne oblači ga drago in gosposko, da je le toplo ob-
lečen, pa mir. Dobre čevlje, tople hlače in suknjič pa je dobro.
Bolje je, če ti nosita deček in deklica v petek in svetek parhet,
kakor pa da paradirata ob nedeljah v žametu, ob delavnikih
pa zmrzujeta v kambriku in tenkem cajgastem jopiču. Otrok se
mora gibati, kadar zapade sneg, naj mu naredi oče sanjke,
pa bo videl, kako bo vleklo drobiž ven in kako rdečelični in
veseli bodo prihajali otroci domov. Sobé naj ne bodo nikoli
preveč tople, telo se razvadi na pretoplem zraku pri peči in
ko pride dete ven, se prehladi. Posebno spalnice ne kuri jako.
Če spiš v isti sobi, kjer si tudi čez dan, ne pozabi zvečer od-
preti okna in vrata za par minut, da pride svež zrak v sobo,
ti in tvoji bodete še enkrat tako dobro spali, kakor če ležeš v
težkem pokvarjenem zraku k počitku.

Kadar zakolješ prešiča in pripravljáš meso za kajenje,
moraš jako dobro paziti, če nečeš trpeti velikega kvara. —
Šunka je najboljša, če stegno takoj, ko je odsekano eno uro ri-
baš s soljo in salpetrom. Dve šunke daj v neške, pogrej 4 litre
soli in pridene slabo žlico dobro zdrobljenega salpetra in toliko
sladkorja, kolikor se hoče prijeti šunke. Kostí namaži s stolčenim
poprom. Manje šunke lahko takoj obesiš v sušilnico. Večje pa
pusti, da ležijo še osem dni v zelo sladki vodi. Ampak nikar ne
pozabi, da je treba tretji in mečkati šunko prej celo uro s soljo!
Potem obesi šunko na zrak, pod streho na prepih, da se dobro
presuši — ampak ne na dim! Še le čez 8 dnij obesi v dim. Meso,
ki ga takoj obešiš, v topli dim se rado pokvari in dobi nekak
zopern, kisel okus. Posebno klobase za nič ne obešaj takoj v

dim. Tako pripravljeno suho meso je še čez eno leto okusno in sočno. Suho meso od prešičev, ki so zaklani okoli Božiča, se drži dlje, kakor od prešičev, ki so zaklani še le februarja ali marca meseca.

Novo glinasto posodje deni v velik lonec z mrzlo vodo, postavi na štedilnik in pusti, da dobro prevre. Mnogo dlje ti bo izdržalo.

Nikjer drugje ne cvete med priprostim ljudstvom prazna vera in vražarstvo tako bujno, kakor v zdravilstvu. V prejšnjih časih so bajali ljudje tudi o drugih stvareh razne nebolomne gluposti, ampak zdaj nihče več ne veruje, da železnice vrag goni, da so zvezdoznanci duše črnemu peklenščeku zapisali in take modrije. Samo v bolezni se zatekajo še tako pogostoma k raznim babjim bedarijam, kakor da nismo v veku elektrike, brezžičnega brzojava, aeroplanov in drugih pridobitev človeškega duha. O vsem je človek podučen bolj, kakor o svojem lastnem telesu. Kadar pride k zdravniku, ne začčenja z besedami: mene to pa to boli, ampak: prehladil sem se, pekaj imam v želodcu, vetrovi so se mi zaustavili pod desno lopatico, žila se mi je zamašila itd. Še le potem, ko je naštel vse, kar je po njegovem mnenju zakrivilo bolezen, še le potem pové, kaj ga boli in zakaj prav za prav prihaja. Tudi inteligenčen bolnik okrivljuje razne slučanje dogodke, ki so se pripetili pred nastopom njegove bolezni. V razviku bolezni so zopet razna zdravila, ki jih predpiše zdravnik kriva pogoršanju. Zdravnik je predpisal antipirin — proti vročini a bolnik trdi, da so mu ti praški povzročili vročino! Nekdo ima revmatizem, zdravnik predpiše salicil, bolnik dobi zaradi revmatizma srčno napako; ampak Bog ne daj, da bi bila bolezen — revmatizem kriv, ne, praški so krivi! Vsega tega je kriva le nevednost. Mnogo premalo pažnje se posvečuje v šolah vednosti o lastnem telesu. Zato so tudi razne alkoholne pijače tako priljubljene, če komu kaj »fali«. Če le dobro po grlu peče in v želodcu žge, pa bo pomagalo, mislijo nevedni ljudje in se zalivajo z rumom in konjakom. In ne dajo si dopovedati, da tiči bolezen čisto drugje, kakor menijo oni in da jo je treba zdraviti na popolnoma drugi način, kakor so mislili. Tudi to ne gre navadno bolniku v glavo, da se ne da ozdraviti bolezen s kakšnimi kapljicami v par dneh, ampak da je treba dolzega in potrpežljivega čakanja predno krene bolezen polahko na bolje. Kdor je bil malo bolan, je skoraj vedno prav neroden in neubogljiv bolnik. Kar ne verjame, da mu škodi to in ono, da ne sme jesti vsega od kraja, da ne sme piti, niti kaditi — in navadno postane še le takrat vdan in pohleven in poslušna, kar mu naroča zdravnik — ko je že prepozno. Je pač tako, da se bolezen prav lahko dobi a zelo težko znebi.

Postelja naj stoji tako, da svetloba od okna ne pada ležečemu naravnost v oči. Tudi preblizu okna spati ni dobro. Če mora zaradi pomanjkanja prostora stati postelje tik okna, postavi špansko steno ali pa vsaj pregrnjen stol k zglavju, da ne more mrzel pih do tebe. Občutljivi ljudje naj ne postavljajo postelje po strani k mrzli steni, ker se lahko prehladijo.

Orehi so zelo zdravi in hranljivi. Bledoličnemu otroku daj večkrat par orehov k malci, malo kruha in jabolko, pa boš videl, kako se bo malček popravil in zredil brez dragih zdravil. Posebno zdaj po zimi bi morali biti orehi v vsaki hiši, kjer je kaj otrok. Pa tudi odrasli naj bi si rajše kupovali orehe, jabolke, suhe krlje in češplje namesto tort in piškotov. Cenejše je to in telesu koristnejše.

Pazi, da štedilnik ne zapacaš z mastjo, narede se grdi, dolgo smrdeči madeži. Če kaj creš, pripravi si malo pepela in kakor hitro ti špricne mast na štedilnik, posuj kapljo s pepelom. Ne polivaj vode po vročem štedilniku, če nečeš, da ti ploča ne počí. Sploh posebno zdaj po zimi pazi, da ti nič ne prekipi, da ničesar po štedilniku ne strešeš, niti moke, niti riže, niti česa družega, da ti ne bo kuhinja smrdela. Vse lonce in sklede pokrivaj z rencami, da ne bo soparica uhajala in ti delala v kuhinji nepotrebne vlage. Če moreš, imej zgornje okno vedno malo odprto, da sopara lahko odhaja in imaš v kuhinji dober zrak. Nikar ne odpiraj vrat v sobe, češ da ti pojde toplina iz kuhinje tudi v stanovanje. Naredila si boš samo vlagó in pokvarila zrak v sobi. Če ne boš pridno odpirala kuhinjskih okenj, boš imela kmalu nezdravo in vlažno kuhinjo z mokrimi stenami.

Na severnem tečaju.

Glej šmenta, kaj pa je to? Nespametni potovalci so se najbrže prestrašili, in so tu pustili celo menažo. Pa kako to prijetno diši! Hm, hm . . . Izvrstna pijača. Že vem, to je Vydrov malinovi grog Vydrove tovarne. Kako pripraven je v šte hndi zimi . . .

Ob godovanju.

„Celo godovanje si mi pokvarila. Potica na katero sem se naj bolj veselil, ni za nič.“

„Odpusti Tone. Vsaj veš, daj sem ženska. Pozabila jsem na „Buchtin“, na ta dobri Vydrov „Buchtin“! Zagotavljam te, da se to ne bo zgodilo nikdar več.“

Julep in njega pošiljanje.

Vrste in cena.	Jabolčni Julep ½ L. steklenica	45 vin.
	Višnjevi » »	65 »
	Vinski Julep » »	65 »

Jabolčni in višnjevi Julep je izvrsten, če se ga meša z vodo, s studenčnico ali z mineralno vodo. S sodovo vodo mešan je izvrstni brizganec. Vinski Julep se pije bodisi samega, ali pa zredčenega.

Pošiljanje.

Julep pošiljamo le po železnici, ker je po svoji teži neprikladen za transport po pošti. Pošiljamo ga torej v zabojih po 10 ali 20 steklenic nefrankirano, 50 steklenic pa franko na zadnjo žel. postajo naročnika. Priporočamo napraviti malo poskušnjo, potem pa vedno naročati po 50 steklenic, ker na ta način pride Julep mnogo cenejše. Prazne steklenice sprejmemo nazaj v od nas zaračunjenih zabojih in sicer po 10 vin.

VYDROVA francoska, drobno zmlata, stekl. 80 vin.
GORČICA, kremžka, zrničasta, slajša „ 80 vin.

Kadar nam poverite naročilo, ne pozabite na njo, ker je to izdelek, ki se zelo razlikuje od onega, ki se prodaja v trgovinah. Sami boste priznali, da je to izvrstna delikatesa.

Pošljite na moj račun: (Blagovolite podčrtati naročene izdelke, da se izognemo pomotam.)

Kč.	Št.	Vrsta blaga	Cena		Skupaj	
			K	h	K	h
		„Vydrovke“ žitne kave	4	50		
		Otroške moke	2	40		
		Steklenico za 1 kg otroške moke		80		
		Juhinih konzerv, mešanih v posameznih porcijah	1	50		
		Juhinih konzerv: gobove, grahove, lečne, rezance in rižove a ¼ skatlia	1	50		
		Juhinega dodatka ¼ kg steklen.	1	60		
		Oblatov maslenih škt. 25 kosov	2			
		„Destin“ „ 40 „	2			
		„Dessert“ „ 50 „	3			
		Šumečih bonbonov „Ambo“ škt. 50 kosov	2			
		„ „ „S sidrom“ škt. 50 kosov	2			
		„Bene“ „ 25 kosov	1			
		Buhtina, steklenica ¼ kg	1			
		Malinovega groga, steklenica	2			
		Gorčice franc. (mlete ¼ kg stekl.		80		
		„ kremž. (zrnate) „ „		80		
		„Julepa“				
		Skupaj				

„Vydrovke“ pošiljamo popolnoma posebej in vedno franko. Ostale izdelke pošiljamo franko le, ako pritega račun K 6. „Julep“ pošiljamo le po železnici, 50 steklenic za franko.

Ceník:

Vydrova žitná kava poslána poslepej v plátcovních vířetcích, post- mne prosta 3 kg.	K 4:50
Otroška moka v zavítkih 1 kg.	2:40
Juhine konzerve (grahova, gobo- va, lečna, rizeva in rezančna) v škatlji s 25 porcijami	1:50
Juhini prídadek , stekl. 1/4 kg.	1:60
Šumeči bonboni „Ambo“ in tudi s „sidrom“ zavitek 50 kmd.	2:—
Sadni bonbon „Bene“, 25 kmd.	1:—
Malinovi grog	2:—
Oblati „Desert delikat“ zavitek s 50 komadi	3:—
Oblati „Destin“ zavitek s 40 kmd.	2:—
Masleni oblati zavitek s 25 kmd.	2:—
Buhtin v 1/4 kilogr. stekleničicah.	1:—
Gorčica po franc. in kremžkem načinu po 1/4 kg. po	—80
„Julep“ , jabolčni 1/2 l. steklenica	—45
višnjevi in vinski	—65

Vydrova tovarna hranil, Praga VIII.

Ta list se ne
more pošiljati
kot tiskovina.
Blagovolite
prilepiti vedno
znamko za

5 vinarjev.

Naročnik:

Ime: -----

Stan: -----

Kraj: -----

Pošta: -----

Železniška postaja: -----

Datum: -----

Naznanilo: -----

Vydrova tovarna hranil

Praga VIII.